

Finansutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2016—2019

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2016—2019 (SRR 1/2015 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande och till de andra fackutskotten för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- utrikesutskottet UtUU 2/2015 rd
- revisionsutskottet ReUU 2/2015 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 13/2015 rd
- lagutskottet LaUU 6/2015 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 4/2015 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 6/2015 rd
- försvarsutskottet FsUU 3/2015 rd
- kulturutskottet KuUU 3/2015 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 2/2015 rd
- ekonomiutskottet EkUU 11/2015 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 2/2015 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finansminister Alexander Stubb, finansministeriet
- avdelningschef, budgetchef Hannu Mäkinen, finansministeriet
- avdelningschef, överdirektör Terhi Järvikare, finansministeriet
- avdelningschef, överdirektör Markus Sovala, finansministeriet
- ekonomichef Jan Holmberg, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Tanja Rantanen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Markku Mölläri, finansministeriet
- specialmedarbetare Laura Åvall, finansministeriet
- chef för ekonomienheten Jukka Nummikoski, Statsrådets kansli
- statssekreterare Peter Stenlund, utrikesministeriet
- ekonomidirektör Risto Hakoila, utrikesministeriet

Betänkande FiUB 6/2015 rd

- kanslichef Tiina Astola, justitieministeriet
- ekonomidirektör Tapio Laamanen, justitieministeriet
- kanslichef Päivi Nerg, inrikesministeriet
- enhetsdirektör, ekonomidirektör Kristiina Olsson, försvarsministeriet
- specialsakkunnig Mika Kaijamo, försvarsministeriet
- ekonomiplaneringschef Pasi Rentola, undervisnings- och kulturministeriet
- avdelningschef Risto Artjoki, jord- och skogsbruksministeriet
- kanslichef Harri Pursiainen, kommunikationsministeriet
- regeringsråd Mikael Nyberg, kommunikationsministeriet
- ekonomidirektör Jaana Kuusisto, kommunikationsministeriet
- budgetråd Eero Murto, arbets- och näringsministeriet
- avdelningschef Tuija Oivo, arbets- och näringsministeriet
- migrationsdirektör Kristina Stenman, arbets- och näringsministeriet
- ekonomidirektör Mikko Staff, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Mikko Nygård, social- och hälsovårdsministeriet
- ekonomichef Timo Jaakkola, miljöministeriet
- överdirektör Helena Säteri, miljöministeriet
- byråchef Juha Kilponen, Finlands Bank
- förvaltningsdirektör Jouko Salonen, Migrationsverket
- överdirektör Anni Huhtala, Statens ekonomiska forskningscentral
- specialforskare Matti Sarvimäki, Statens ekonomiska forskningscentral
- specialsakkunnig Anu Wikman-Immonen, Finlands Kommunförbund
- biträdande direktör Reijo Vuorento, Finlands Kommunförbund
- forskningsdirektör (tf) Signe Jauhiainen, Pellervo ekonomisk forskning PTT
- verkställande direktör Vesa Vihriälä, Näringslivets forskningsinstitut ETLA
- forskningssamordnare Eero Lehto, Löntagarnas forskningsinstitut
- chefsekonom Olli Koski, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- ekonomisk expert Simo Pinomaa, Finlands näringsliv rf
- chefsekonom Eugen Koev, Akava rf
- chefsekonom Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf.
- ekonomisk expert Petri Malinen, Företagarna i Finland rf
- politices doktor, professor Sixten Korkman
- professor Pertti Haaparanta
- professor Matti Pohjola
- professor Markus Jäntti
- ordförande i rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, professor Roope Uusitalo

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Planen för de offentliga finanserna

Förordningen om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) trädde i kraft i sin helhet den 1 januari 2015. Det är alltså nu första gången som riksdagen behandlar planen i dess nya form. Det nya förfarandet innebär ett mer övergripande och långsiktigare grepp om styrningen av de offent-

Betänkande FiUB 6/2015 rd

liga finanserna. Utöver statsfinanserna tar planen nämligen nu också upp kommunal ekonomi, lagstadgade arbetspensionsanstalter och andra socialskyddsfonder.

Regeringens riktlinjer i planen ligger till grund för senare beredning av lagstiftning och budgetar. Planen är samtidigt Finlands stabilitetsprogram och ett svar på EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt.

Det ekonomiska läget

Finlands ekonomi befinner sig i ett exceptionellt svårt läge. De offentliga finanserna har sedan 2009 visat ett tydligt underskott, som i fjol redan överskred referensvärdet 3 procent. Bland de sektorer som sorterar under de offentliga finanserna är det bara arbetspensionsanstalterna som visar överskott. Samtidigt krympte bruttonationalprodukten för tredje året i rad. I slutet av det här året väntas den vara mer än 5 procent mindre än den var innan den internationella finanskrisen bröt ut 2008. Det kastar också en skugga över läget att den ekonomiska tillväxten i landet väntas förbli långsam också på medellång sikt och beräknas bli bara en dryg procent 2018 och 2019. Även målet på medellång sikt för det strukturella saldoto visar underskott (-0,5 procent av bnp).

Till följd av den svaga ekonomiska tillväxten har arbetslösheten ökat. Framför allt långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten har ökat snabbt. Antalet unga arbetslösa och akademiskt utbildade arbetslösa har likväl ökat kraftigt. Samtidigt ökar de offentliga utgifterna när befolkningen åldras, vilket också får återverkningar på den ekonomiska tillväxtpotentialen. Hållbarhetsgapet beräknas sammanlagt uppgå till ca 10 miljarder euro, vilket är ca 5 procent av bnp.

Det finns också hotbilder i anknytning till den internationella ekonomin. Några exempel är den avtagande ekonomiska tillväxten i Kina och de geopolitiska spänningarna i Ryssland och Mellanöstern. Det kraftigt ökande antalet flyktingar får återverkningar på ekonomin både i Finland och i många andra länder.

Utskottet påpekar å andra sidan att det också kommit positiva signaler om vår ekonomi den senaste tiden. Exempelvis har orderingången i varvsindustrin ökat och beställningarna inom industrin har ökat även i övrigt. Börsbolagens lönsamhet har blivit bättre och de beräknade intäkterna från samfundsskatten vittnar om att företagen har bra inkomster också mer allmänt taget. Sakkunniga har uppgett att vår industri och samhällsekonomi har större tillväxtpotential än vad regeringen bedömer i redogörelsen. Men de positiva förändringarna är små i relation till omfattningen av problemen och dessutom bidrar bristen på tillförsikt för ekonomin till att den ekonomiska aktiviteten minskar.

Regeringens finanspolitiska linje

Statsminister Juha Sipiläs regering har som mål att lyfta in Finlands ekonomi på ett spår av hållbar tillväxt och förbättrad sysselsättning samt att säkerställa finansieringen av de offentliga tjänsterna och den sociala tryggheten. Enligt regeringsprogrammet ska arbetet med att återställa balansen i den offentliga ekonomin genast inledas. Skuldsättningen i förhållande till bnp ska brytas före utgången av valperioden och inga nya lån ska tas efter 2021. Regeringen har förpliktat sig att

Betänkande FiUB 6/2015 rd

fatta beslut om de sparbetning som behövs för att täppa till hållbarhetsgapet och om strukturella reformer under regeringsperioden.

Regeringen anpassar genast de offentliga finanserna genom att gallra i utgifterna, höja avgiftsin-täkterna och omdirigera anslag. Målet är att stärka de offentliga finanserna med ungefär 4 miljard euro netto enligt nivån 2019. Hållbarhetsgapet beräknas minska till ca 3,5 procent genom de här åtgärderna.

Regeringen inleder samtidigt ett förändringsprogram för att nå de strategiska målen för regeringsperioden. För de här så kallade spetsprojekten reserveras 1 miljard euro de tre kommande åren. För underhåll av trafikleder avdelas 600 miljoner euro under en treårsperiod.

Åtgärder som vidtas på längre sikt än valperioden syftar till spareffekter på ca 4 miljarder euro. För att försöka nå sparmålen kommer regeringen att gallra i kommunernas uppgifter (1 miljard euro) och reformera social- och hälsovårdstjänsterna (3 miljarder euro). Effekterna av besparingarna har dock ännu inte beaktats i planen för de offentliga finanserna eller i finansministeriets makroekonomiska prognos som planen bygger på.

Sakkunniga har backat upp regeringens finanspolitiska linjeval och ansett att de i princip har rätt inriktning. Men det har också framförts kritik eftersom spar- och nedskärningsbesluten har ansetts ytterligare försämra möjligheterna till ekonomisk tillväxt och stärka den nedåtgående spiralen.

Utskottet menar att regeringens åtgärder ändå utgör en plan utformad med eftertanke för att återställa balansen i ekonomin. Hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna gäller på lång sikt och dess andel av bnp kommer att växa om det inte genomförs stora reformer och utgiftsnedskärningar. På kort sikt är det därför motiverat att göra utgiftsneddragningar för att balansera upp de offentliga finanserna och på medellång sikt att införa den typen av omstruktureringar som dels höjer produktiviteten inom offentlig sektor, dels bromsar upp utgiftsökningen. Utskottet anser också att det är korrekt att anpassningsåtgärderna genomförs med framförhållning, för det finns inte någon betydande ekonomisk tillväxt inom synhåll.

Utskottet pekar särskilt på att försörjningskvoten i vårt land försvagas exceptionellt kraftigt på grund av befolkningens åldrande och leder till ökat tryck på de offentliga finanserna. Därför är det viktigt att återställa balansen i de offentliga finanserna, även om Finlands skuldkvot fortfarande klart ligger under genomsnittet i EU. Dessutom är möjligheterna till stimulerande finanspolitik mycket begränsade på grund av EU-lagstiftningen. Enligt EU:s grundfördrag får underskottet i de offentliga finanserna i relation till bnp inte överstiga referensvärdet 3 procent och skulden i de offentliga finanserna får inte överstiga 60 procent. Enligt den så kallade fipo-lagen¹ får det strukturella underskottet i de offentliga finanserna vara högst -0,5 procent av bnp.

---

1 Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012)

Betänkande FiUB 6/2015 rd

Sakkunniga har bedömt att ett anpassningsprogram på 4 miljarder euro med nöd och näppe skulle räcka till för att stoppa den offentliga skuldens bnp-andel mot slutet av valperioden, men skuldkvoten väntas ändå stiga till närmare 67 procent av bnp fram till 2019. Om de anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om för nästa år genomförs fullt ut beräknas underskottet i de offentliga finanserna ändå minska och bli under 3 procent nästa år.

För att säkerställa den ekonomiska tillväxten ser utskottet det som ytterst viktigt att sätta in nedskärningarna och sparåtgärderna där de inte alltför mycket försvagar den ekonomiska tillväxten och aktiviteten utan bidrar till att stödja och främja tillväxt och skapar starkare förtroende för att ekonomin kommer att återhämta sig. Vi måste bereda oss på att den ekonomiska tillväxten kommer att avta på kort sikt på grund av nedskärningarna. Det väsentliga är ändå hur de sammantaget påverkar de offentliga finanserna på längre sikt. För garanterad effektivitet är det viktigt att regeringen bevakar konsekvenserna av besluten och i förekommande fall är beredd att omvärdera sparbesluten och disponeringen av anslagen.

Utskottet noterar att underskottsmålen på medellång sikt bara är ett mellanliggande mål, medan det egentliga målet är att säkra hållbarheten i de offentliga finanserna på lång sikt. Planen för de offentliga finanserna visar att de åtgärder som regeringen redan beslutat om inte eliminerar risken för överskuldssättning. För att åtgärda hållbarhetsgapet behövs det alltså fortfarande på lång sikt insatser för att dämpa utgiftsökningen. Det viktigaste är ändå att gå framåt med de strukturella reformerna, eftersom de kan generera bestående kostnadsinbesparingar.

Utskottet anser dessutom att det för att få grepp om den ekonomiska politiken vore nyttigt att göra en bedömning av alternativa scenarier för utvecklingen och deras effekter på de offentliga finanserna. Det skulle bidra med mervärde för den ekonomisk-politiska debatten och besluten. Utskottet ser det även i övrigt som angeläget att föra en mer omfattande offentlig och öppen debatt om ekonomin och riktlinjerna i den ekonomiska politiken. Det finns nu bättre möjligheter till detta tack vare att rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, som är oavhängigt av regeringen, grundades och inledde sin verksamhet 2014 och att riksdagen sedan förra valperioden har haft en enhet som upprättar ekonomiska kalkyler.

Utskottet påpekar ytterligare att invandringen orsakar många EU-länder plötsliga och ganska stora och långvariga kostnader som man inte på förhand kunnat bereda sig på i planerna på medellång sikt. Därför ser utskottet det som motiverat att regeringen på EU-nivå utreder om kostnaderna för invandringen kan beaktas i de landsspecifika underskottsanalyserna utifrån gällande ekonomisk-politiska regler.

Skatteriktlinjerna. Utskottet ställer sig bakom regeringens skattepolitiska linjeval för att stärka tillväxt, företagsamhet och sysselsättning. Det är motiverat att inte höja den totala skattegraden, för en skärpt beskattning skulle ytterligare försämra tillväxtutsikterna för vår ekonomi. Vår totala skattegrad är redan nu en av de högsta i EU. Utskottet ställer sig också bakom förslaget att tyngdpunkten inom beskattningen ska flyttas från beskattning av arbete och företagande till i synnerhet miljöskatter.

Bättre konkurrenskraft. I redogörelsen hänvisar regeringen till åtgärderna för att förbättra konkurrenskraften enligt det meddelande från statsrådet (SRM 2/2015 rd) som lämnades till riksdagen.

Betänkande FiUB 6/2015 rd

gen den 28 september 2015. Men åtgärderna beaktas inte i planen för de offentliga finanserna och förhandlingarna om dem pågår fortfarande. Därför tar utskottet inte ställning till dem i det här sammanhanget. Utskottet lyfter i varje fall fram att det är viktigt med insatser för att hjälpa företagen att hävda sig i den internationella konkurrensen, eftersom det dåliga läget inom exporten är en av de viktigaste faktorerna bakom den svaga ekonomiska utvecklingen.

Målen för strukturellt saldo och måluppfyllelsen

När det gäller det strukturella saldots bnp-andel enligt marknadspris sätter regeringen i planen för de offentliga finanserna ett mål för de offentliga finanserna över lag och – för första gången – separat för varje delområde inom de offentliga finanserna. Regeringen har beslutat att underskottet i den statliga och kommunala ekonomin får vara högst 0,5 procent i relation till bnp. Överskottet i arbetspensionsfonderna ska vara ca 1 procent i relation till bnp och det strukturella saldot i de övriga socialskyddsfonderna ska vara i jämvikt. Regeringen räknar med att på så sätt nå det medelfristiga målet eller ett starkare strukturellt saldo.

Det är bra att planen inbegriper mål för fonder och framför allt för kommunal ekonomi. Underskottsmålet för kommunsektorn och utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin styr uttryckligen statens åtgärder i fråga om kommunerna, så riktlinjerna gör kommunernas egen ekonomi mer förutsägbar och gör det lättare att återställa balansen i den kommunala ekonomin.

Konsekventa mål. Sakkunniga har påpekat att vissa mål inte är konsekventa, bland annat att målen för sektorerna ($-\frac{1}{2} + -\frac{1}{2} + 1 = 0$) sammanräknade leder till balansmålet för hela offentliga sektorn, medan målen för det strukturella underskottet för hela offentliga sektorn på medellång sikt är -0,5 procent av bnp.

Att planen inte verkar leda till att målen för det strukturella saldot nås bidrar också till att det blir svårt att få grepp om helheten. Målen för det strukturella saldot enligt planen (s. 7–8) uppges leda till att det medelfristiga målet nås eller att det strukturella saldot blir starkare än så, men å andra sidan står det i redogörelsen (s. 12) att varken lokalförvaltningen eller statsfinanserna enligt finansministeriets prognos kommer att nå sina mål. Exempelvis är målet för det nominella strukturella saldot i statsfinanserna ovannämnda -0,5 procent, men statsförvaltningen beräknas visa ett underskott på -1,7 procent 2019 (s. 11).

Men det är värt att notera att alla åtgärder i regeringsprogrammet ännu inte har preciserats så mycket att de kan vägas in i kalkyler och prognoser för läget i de offentliga finanserna. Det står i redogörelsen att finansministeriet bedömer att åtgärderna i regeringsprogrammet måste preciseras och genomföras fullt ut för att målen ska kunna nås. Måluppfyllelsen kräver också att kommunerna genomför egna åtgärder för att stärka sin ekonomi. Utskottet påpekar också att de nationella målen enligt den så kallade fipo-lagen kan vara stramare än den lägsta nivå som EU lagt fast.

Det är förståeligt att målen inte är konsekventa på det här stadiet. Men utskottet framhåller att de finanspolitiska målen bör vara så klara och entydiga som möjligt, så att det blir lättare att få grepp om vilka konsekvenserna blir och att bevaka att de nås. Det är viktigt att målen i så stor utsträckning som möjligt är kommensurabla också därför att planen innehåller en hel del olika numeriska finanspolitiska mål. Dessutom står en del av summorna och målen i euro och en del beskriver det

Betänkande FiUB 6/2015 rd

strukturella läget oberoende av konjunkturer, medan andra inte är konjunkturjusterade. Det gör det svårt att utforma en övergripande bild.

Anpassningen av statsfinanserna: inriktning och effekter

Regeringsprogrammet innehåller massiva sparbetning och några utgiftsökningar som är bestående. De största utgiftsinbesparingarna gäller indexhöjningar (-1,1 miljarder euro), utvecklingssamarbete (-200 miljoner euro), sjukförsäkringsersättningar (-110 miljoner euro), utbildning (-230 miljoner euro), stöd till näringslivet (-220 miljoner euro) och förvaltnings- och IKT-utgifter (-180 miljoner euro). De viktigaste tillskotten går för sin del till utveckling av närståendevård, familjevård och hemvård (+130 miljoner euro), inre säkerhet (+50 miljoner euro) och försvarsmakten (+130 miljoner euro).

Sparbesluten kommer att få kännbara effekter inom alla förvaltningsområden och i stor omfattning vara märkbara såväl i myndigheternas och olika aktörers verksamhet som i enskilda medborgares liv. Konsekvenserna för de olika förvaltningsområdena tas upp mer ingående i de andra utskottens utlåtanden. Finansutskotten hänvisar till dem och lyfter här upp bara vissa frågor som gäller utbildning och forskning samt de samlade effekterna av sparåtgärderna.

Utbildning och forskning

Utskottet ser det som motiverat att omstrukturera utbildning och forskning och att gallra i överlappningar. Men nedskärningarna i utbildning och forskning är så betydande att de hotar att försämra standarden och kvaliteten på utbildningen och forskningen. Konsekvenserna av sparåtgärderna och de uteblivna indexhöjningarna för finansieringen av undervisnings- och kulturverksamheten kommer enligt utredning att bli 980 miljoner euro fram till 2019. Dessutom kommer bland annat understödsfullmakterna för Tekes att minska med 130 miljoner euro redan nästa år.

Utskottet lyfter fram betydelsen av kunnande och påpekar att vår välfärd och framgång är beroende av bildning, yrkesskicklighet och utbildning. Utbildning är framför allt en investering i framtiden. Även om det ekonomiska läget är stramt bör vi se till att ändringarna inte på lång sikt undergräver kvaliteten på utbildningen eller leder till att en del av de unga marginaliseras.

Utskottet påpekar också att det väntas bli allt viktigare med nya idéer och innovationer i framtiden, medan betydelsen av traditionellt arbete väntas minska då bland annat robotik- och automationsindustrin expanderar. Även detta visar hur viktigt det är att utbildningssystemet är heltäckande och högkvalitativt. Enligt utskottets uppfattning har våra exportproblem de senaste åren till stor del berott på att vi inte har intressanta produkter av hög kvalitet att exportera. Vår konkurrenskraft har i stor utsträckning byggts på kompetens och ett högt mervärde hos produktionen. Så bör det också vara i fortsättningen.

De samlade effekterna av inbesparingarna

Utgiftsnedskärningarna berör de offentliga funktionerna i stor omfattning, men drabbar olika befolkningsgrupper på mycket olika sätt. Exempelvis kan nedskärningarna av olika sociala förmåner och andra åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna få betydande sammantagna effekter.

Betänkande FiUB 6/2015 rd

ter, framför allt på de mest utsatta hushållen. Utskottet påminner dessutom om att de sparbeslut som fattades under den ekonomiska recessionen på 1990-talet fick mycket långvariga negativa konsekvenser som senare har orsakat både mänskligt lidande och stora kostnader för hela offentliga sektorn.

Därför ser utskottet det som viktigt att konsekvensbedömningen utvecklas till exempel på det sätt som föreslås i finansministeriets rapport (finansministeriets publikationer 18/2015). I rapporten föreslås bland annat att det till planen för de offentliga finanserna ska fogas en sammanställning av vilka ändringar som i hög grad påverkar barnfamiljer och ensamboende äldre. Dessutom föreslås förbättringar i konsekvensbedömningar som görs i efterhand.

Utskottet ser det också som viktigt att innehållet i budgetpropositionen och planen för de offentliga finanserna utvecklas bland annat på så sätt att det finns mer samlad information om hur resurserna ska användas och vilka effekter de ska ha. När resurserna i de offentliga finanserna minskar blir det i beslutsprocesserna allt viktigare att prioritera användningen och disponeringen av anslagen.

För att de finanspolitiska besluten ska lyckas måste de förberedas noggrant och bygga på bred expertis. Det blir allt viktigare att använda de minskande resurserna med sikte på effektivitet och genomslag och att i större utsträckning och mer heltäckande nyttiggöra konsekvensbedömningar när besluten förbereds och följs upp.

Spetsprojekt

Med ett strategiskt program vill regeringen Sipilä fortsätta att genomföra nödvändiga reformer inom fem prioriterade områden. De strategiska valen gäller hälsa och välfärd, sysselsättning, konkurrenskraft och tillväxt, utbildning och kompetens, bioekonomi och ren teknik samt ändring av tillvägagångssätten exempelvis genom att främja digitalisering och avveckla onödig reglering och byråkrati. För de här så kallade spetsprojekten disponeras 1 miljard euro de tre kommande åren. Utöver det sätts 600 miljoner euro in för att rusta upp trafikleder. Spetsprojekten finansieras huvudsakligen med utdelningsinkomster, försäljning av statligt aktieinnehav och avveckling av finansieringen av Centrumslingan.

Utskottet menar att spetsprojekten kan vara en fungerande metod att bidra till ekonomisk förnyelse utan stora permanenta utgiftsökningar. Det är i varje fall viktigt att de ger genuint nytt mervärde bland annat genom att strukturerna ses över och funktioner med stort mervärde förbättras. När resurserna skärs ner är risken nämligen stor att tillskotten används för att subventionera befintlig verksamhet på ett sätt som inte genererar permanent ökad produktivitet och effektivitet. Utskottet ser det därför som mycket viktigt att innehållet i spetsprojekten uppmärksammas särskilt och att åtgärdernas genomslagskraft bevakas noga.

Det är bra att digitaliseringen ingår i spetsprojekten, men den bör ges en mer framträdande roll än planerat, så att den står i centrum för reformen av ekonomin och välfärdssamhället. Finland har exceptionellt goda möjligheter att nå framgång som föregångare inom digitalisering tack vare vår höga kompetens inom IKT. När det gäller spetsprojektet för bioekonomi ser utskottet det som an-

Betänkande FiUB 6/2015 rd

geläget att projektet inte bara siktar på hemmamarknaden utan också på den globala marknaden, så att det också finns internationell efterfrågan på nya innovationer.

Invandring

De utdragna konflikterna i krisområdena i världen får återverkningar i form av växande flyktingströmmar i Europa. Också i Finland ökade antalet asylsökande kraftigt mot slutet av sommaren och under hösten. I år väntas det komma ungefär 30 000—35 000 asylsökande till Finland.

I planen för de offentliga finanserna har regeringen inte kunnat väga in de snabba förändringarna i läget. Över huvud taget är det mycket svårt att bedöma de kommande utgifterna, eftersom vi inte har erfarenhet av invandring i liknande skala från så många olika kulturer. Det väsentliga är hur stor invandringen slutligen blir och dessutom måste vi ta hänsyn till att familjeåterföreningar senare kommer att leda till ett ökat antal invandrare. Utskottet menar därför att det den här valperioden i enlighet med regeringsprogrammet verkligen behöver göras en oavhängig utredning av kostnaderna för och effekterna av invandringen i vårt samhälle. Då möjliggörs en debatt som bygger på fakta plus bättre integrationspolitik och beslutsprocesser.

Utskottet framhåller ändå i det här sammanhanget att asylbesluten bör fattas smidigt och med hög kvalitet för att dämpa kostnadsökningen och också med tanke på den mänskliga synvinkeln. Det är positivt att Migrationsverket och polisen i samverkan har effektiviserat sällningen av ansökningar i det första skedet av asylprocessen. Antalet handläggare har utökats och handläggningen har snabbats upp. Ambitionen är att snabbt avslå obefogade ansökningar och polisen satsar på effektivt återsändande för att behandlingstiderna inte ska uppmuntra till onödiga ansökningar. Överklagandet i förvaltningsdomstolarna ska också gå snabbare.

När det gäller kostnaderna blir det en större utmaning än mottagningsfasen att vi förmår integrera och framför allt sysselsätta de asylsökande som får uppehållstillstånd. Vi bör snabbt och fördomsfritt söka nya effektiva integrations- och sysselsättningsmetoder. Särskilt viktigt är det att samarbeta med företag, arbetsmarknadsorganisationer, andra organisationer inom näringslivet och aktörer i tredje sektorn. Utskottet vill också lyfta fram planmässiga försöksprojekt som kan förbättra de integrationsfrämjande åtgärdernas genomslagskraft. Det finns också skäl att beakta betydelsen av invandrarutbildning och i synnerhet språkutbildning. Det effektivaste är att inleda utbildningen redan på förläggningen, även om alla asylsökande inte stannar kvar i landet. Det är också väsentligt att asylsökande som beviljats uppehållstillstånd dirigeras till orter där de snabbt kan få integrationsutbildning, finna arbete som motsvarar kompetensen och få bostad.

Det är nödvändigt att förbättra samarbetet mellan staten och kommunerna för att få platserna i kommunerna att räcka till, så att flyttningen till kommunerna är kontrollerad och integrationen planerad. Det är möjligt att hemlöshet och andra problem ökar om ett stort antal personer som fått uppehållstillstånd men saknar kommunplats på egen hand tar sig till orter där läget på bostadsmarknaden är stramt. Behovet av permanent boende kommer troligtvis att leda till ökad efterfrågan på hyresbostäder till skäligt pris, så det är nu ännu viktigare än tidigare att få fart på produktionen av sådana bostäder på tillväxtorter och framför allt i huvudstadsregionen. Med tanke på smidigt boende måste vi också stärka boenderådgivningen på många språk och aktivt motverka segregation.

Betänkande FiUB 6/2015 rd

Utskottet menar att de faktiska kostnaderna för och effekterna av invandringen kommer att visa sig först om flera årtionden. Det blir ökade kostnader under nästan alla huvudtitlar, inte minst inom inrikesministeriets, social- och hälsovårdsministeriets, arbets- och näringsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområden. En effektiv integrationspolitik har dock konstaterats sänka transfereringarna och höja invandrarnas inkomstnivå och barnens utbildningsnivå (VATT Analys 1-2014). Det ligger i hela samhällets intresse att integrationsutbildning och övergången till arbetslivet kan genomföras så snabbt och effektivt som möjligt.

Statens finansiella åtaganden och risker

Utskottet anser att det är bra att planen för de offentliga finanserna också tar upp statens finansiella åtaganden och risker. Det ger en bra samlad bild av läget och förändringar som skett. Utskottet hänvisar till revisionsutskottets utlåtande (ReUU 2/2015 rd), där det står att Finlands garantier är höga sett i ett internationellt perspektiv. Det är följaktligen motiverat att vidareutveckla riskrapporteringen och analysmetoderna i fråga om statens finansiella åtaganden och risker.

Den kommunala ekonomin

Enligt balansmålet får den kommunala ekonomin visa ett underskott på högst 0,5 procent i relation till totalproduktionen 2019. För att nå målet beslutar regeringen om en bindande utgiftsbegränsning i euro för den kommunala ekonomin för att begränsa trycket på kommunernas omkostnader till följd av statens åtgärder. Regeringen har beslutat att nettoeffekten av åtgärderna ska sänka omkostnaderna inom den kommunala ekonomin med minst 540 miljoner euro år 2019 jämfört med den s.k. tekniska planen för de offentliga finanserna som fastställdes våren 2015.

Syftet är också att minska kommunernas kostnader med 1 miljard euro genom att gallra i lagfästa uppgifter och skyldigheter. Kommunerna åläggs inga nya lagstadgade eller utvidgade uppgifter eller skyldigheter som varaktigt försämrar deras ekonomi utan att det strukturella saldot inom den kommunala ekonomin stärks i motsvarande grad. Enligt den gällande lagstiftningen ska nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter anvisas en statsandel som täcker dem till 100 procent. Utöver begränsningen av utgifterna stärker regeringen den kommunala ekonomin genom att ge kommunerna möjlighet att öka sina inkomster från avgifter.

Utskottet anser att de här linjevalen är motiverade men påpekar att också kommunerna vid sidan av de statliga åtgärderna har ett stort ansvar för att återställa balansen i den kommunala ekonomin. Kommunerna har omfattande självstyrelse och staten kan inte enbart genom egna insatser balansera upp den kommunala ekonomin eller dämpa skuldsättningen. Kommunerna bör genomföra strukturella reformer men också förbättra produktiviteten och se till att investeringar genomförs ekonomiskt.

Kommunekonomin kommer i vilket fall som helst att vara stram de närmaste åren. Kommunernas och samkommunernas lånestock väntas växa snabbt. Ur kommunekonomisk synvinkel är det viktigt att insatserna för att stärka ekonomin i kommunerna i enlighet med regeringsprogrammet preciseras och genomförs. Även omstruktureringar, framför allt vårdreformen, inverkar i allt väsentligt på den kommunala ekonomins framtid.

Betänkande FiUB 6/2015 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av redogörelse SRR 1/2015 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen, men förutsätter att regeringen vidtar följande åtgärder:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen målmedvetet ser till att de strukturella reformerna genomförs till stöd för sysselsättning och ekonomi och sörjer för att de offentliga finanserna balanseras upp på medellång sikt.*
- 2. Riksdagen förutsätter att en god kvalitet och hög standard på utbildning och forskning säkerställs långsiktigt när strukturella reformer och sparbeslut genomförs.*
- 3. Riksdagen förutsätter att bedömningen av de samlade konsekvenserna av sparbeslut och andra beslut för att anpassa ekonomin utvecklas.*
- 4. Riksdagen förutsätter att regeringen allvarligt fäster vikt vid de sociala problem som följt av den långvariga recessionen så att ojämlikheten och utslagningen kan stoppas och arbetslösheten bekämpas.*
- 5. Riksdagen förutsätter att kostnaderna för det ökade antalet asylsökande bevakas och att regeringen i förekommande fall reagerar på kostnadsökningen.*

Helsingfors 13.11.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Timo Kalli cent
vice ordförande Maria Tolppanen saf
medlem Touko Aalto gröna
medlem Timo Heinonen saml
medlem Eero Heinäluoma sd
medlem Kalle Jokinen saml
medlem Kauko Juhantalo cent
medlem Toimi Kankaanniemi saf
medlem Krista Kiuru sd (delvis)
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Mika Lintilä cent (delvis)
medlem Antti Rantakangas kesk (delvis)

Betänkande FiUB 6/2015 rd

medlem Markku Rossi cent
medlem Sami Savio saf
medlem Kari Uotila vänst (delvis)
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Olavi Ala-Nissilä cent (delvis)
ersättare Li Andersson vänst (delvis)
ersättare Markku Eestilä saml
ersättare Timo Harakka sd
ersättare Lasse Hautala cent (delvis)
ersättare Anne Kalmari cent (delvis)
ersättare Pauli Kiuru saml
ersättare Joakim Strand sv
ersättare Harry Wallin sd (delvis)
ersättare Peter Östman kd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 1/sd

RESERVATION 1/sd

Motivering

Regeringen väljer fel finans- och skattepolitisk linje

Det stora felet med regeringens finanspolitik är att den inte satsar på att främja sysselsättning här och nu. Sysselsättning och nya arbetstillfällen är en förutsättning för tillväxt och konkurrenskraft. Regeringen försummar tillhörande åtgärder. Den erbjuder inga direkta metoder för att snabbt förbättra sysselsättningen. Däremot tror regeringen att svaret på detta är tvångslagarna om nedskurna löner, som ska träda i kraft 2017. Således fryser regeringen tillväxten och konkurrenskraften i landet för hela nästa år.

Det är fortfarande dystra tider för vår ekonomi. Finanskrisen som började 2008 kastar fortsättningsvis sin dystra skugga över den. Följderna blir en tilltagande arbetslöshet, försvagad köpkraft, svag tillväxt inom export och produktion och följaktligen en allt större offentlig skuld. Samtidigt skapar pensioneringarna i de stora åldersgrupperna stor press på både pensionssystemet och hälso- och sjukvården.

Regeringen tar sig med fog an den offentliga skuldsättningen och åtgärderna för att bryta skuldsättningsspiralen, men den medicin och de mål den föreslår matchar inte varandra. Den kortsiktiga nedskärningspolitiken för med sig stora kostnader på längre sikt men försämrar också förutsättningarna för att sysselsättningen ska förbättras. Att enkelspårigt koncentrera sig på att bara minska skuldsättningen leder lätt till en finanspolitik med konjunkturförstärkande effekter som kan förvärra läget.

Regeringens nedskärningar och lönesänkningar kommer att försämra inkomstutvecklingen de närmaste åren. När minimiskyddet enligt kollektivavtalen avskaffas ökar trycket på att sänka lönerna. Tillsammans skapar de här faktorerna osäkerhet på hemmamarknaden och kringskar den inhemska köpkraften och efterfrågan. En risk med en sådan utveckling är att det uppstår en deflationsspiral.

Regeringen bemöter det svåra läget genom att i planen för de offentliga finanserna 2016-2019 presentera betydande anpassningsåtgärder som bör genomföras med framförhållning för att minska underskotten och den offentliga skulden och som ett led i insatserna för att åtgärda hållbarhetsgapet. Dessutom krymper det finanspolitiska spelrummet på grund av EU:s restriktioner för skötseln av de offentliga finanserna. Det kommer inte att ingå i regeringens riktlinjer att höja den totala skattegraden. Regeringen föreslår anpassningsåtgärder på 4 miljarder euro netto enligt nivån 2019. Hälften av anpassningen drabbar direkt hushållens köpkraft i form av sänkta förmåner och höjda klientavgifter. Detta kommer att ytterligare försämra den inhemska efterfrågan, vilket rimmar illa i det här konjunkturläget.

I fråga om beskattningen har regeringen bestämt att den totala skattegraden inte kommer att höjas. I det svåra ekonomiska läget kommer beslutet att leda till ökat tryck på sparåtgärder, som för sin del får den inhemska efterfrågan och sysselsättningen att krympa ytterligare. Vi förutsätter att

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 1/sd**

regeringen omvärderar rättvisan i skattepolitiken, så att bördefördelningen och förmågan att betala skatt bättre beaktas. I det sammanhanget måste pensionstagarnas beskattning harmoniseras med lönetagarnas. Regeringen bör genast börja förbereda skattereformer som medger en bred skattebas och minskar skattesmitning och skadlig skatteplanering.

Regeringen balanserar upp de offentliga finanserna på ett socialt orättvist sätt

Med nuvarande politik kommer regeringens åtgärder tyvärr att motverka målen. Vid utfrågningen av sakkunniga kom det fram att de planerade nedskärningarna och inbesparingarna i fråga om såväl inkomstöverföringar som offentlig service kommer att få stora negativa konsekvenser för sysselsättning och ekonomisk tillväxt, eftersom de slår mot den inhemska efterfrågan och hushållens köpkraft. Nedskurna förmåner och försvagade index innebär att hushållen kommer att ha allt mindre pengar att använda för konsumtion. Följden blir att arbetstillfällena snabbt kommer att försvinna både inom inhemsk produktion och inom servicen.

Regeringen har heller inte i tillräcklig utsträckning utrett de sociala effekterna av de planerade sparåtgärderna eller vem som faktiskt kommer att drabbas av dem. Med den nuvarande politiken kommer villkoren att bli oskäliga för de mest utsatta, de som lever på grundtrygghet, sjuka och låginkomsttagare. Barnfamiljerna och pensionärerna får bära en tung börda för anpassningsåtgärderna, för en betydande del av konsekvenserna drabbar exempelvis just dem. Deras villkor blir betydligt sämre till följd av bland annat de radikala höjningarna av serviceavgifterna och försämringsringarna i indexhöjningar, läkemedelsersättningar och bostadsbidrag. På längre sikt kommer inkomstskillnaderna att växa, likaså de socioekonomiska skillnaderna. Regeringen bör korrigera sitt linjeval och få de offentliga finanserna i balans på ett socialt rättvist sätt, både genom att öka inkomsterna och minska utgifterna. Vi kräver att regeringen återtar de mest orättvisa och oskäliga nedskärningarna i inkomstöverföringarna och avgiftshöjningarna som drabbar de människor som redan är mest utsatta.

Regeringens anpassningsåtgärder riskerar tillväxt och konkurrenskraft

Regeringen har också planer på betydande anpassningsåtgärder inom utbildning och småbarns-pedagogik såväl som finansiering av högskolor. Sakkunniga har uppgett att de här åtgärderna farligt sätter i gungning en av de traditionella stöttepelarna för vår ekonomi, nämligen den höga utbildningen och kompetensen, och den vägen också näringslivets förmåga att anpassa sig och förnyas. Den avgiftsfria utbildningen som är öppen för alla har kunnat garantera en mycket hög förädlingsgrad inom vår industri och en produktutveckling som har möjliggjort ett betydande antal arbetstillfällen och internationellt mycket konkurrenskraftiga exportprodukter. Genom de planerade inbesparingarna riskerar regeringen inte bara den höga utbildningsnivån för våra barn men också innovationerna i framtiden. Finlands framgångar har byggts på bra utbildning av hög kvalitet och hög kompetens, vilket fortsatt kräver tillräckliga satsningar på utbildning, forskning och produktutveckling.

Enligt planen för de offentliga finanserna tänker regeringen drastiskt skära ner anslagen för närings- och innovationspolitik under ramperioden. Med nedskärningarna spolierar regeringen möjligheterna att generera ekonomisk tillväxt. Sakkunniga har uppgett att den finländska innovationsverksamheten och höga kompetensen riskerar att rasa samman. Det kommer att ta längre tid

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 1/sd**

att få ut nya produkter på marknaden och vissa fall hindras marknadsintroduktion. Likaså kommer de viktiga pilotprojekten för små och medelstora företag i riskzonen. De anpassningsåtgärder som regeringen valt kommer att göra det ännu svårare att få nya arbetstillfällen.

Anpassningsåtgärderna bör inte gälla insatser för livskraft, tillväxt och konkurrenskraft i vårt land. Regeringen bör återta nedskärningarna i utbildning, forskning och produktutveckling. De är förödande för landets framtid.

Vid utfrågningen av sakkunniga påpekades det att regeringen bör se över upplägget i planen för de offentliga finanserna så att investeringarna i sysselsättning och tillväxt behandlas frikopplat från konsumtionsutgifterna. Dessutom bör regeringen öppet låta sin finanspolitiska linje bedömas av experter, till exempel Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken.

Regeringens linjeval för sysselsättningen är ansvarslöst

Fastän arbetslösheten är rekordhög planerar regeringen betydande nedskärningar i sysselsättningsanslagen, trots att många ekonomiska experter har dömt ut det här linjevalet och ansett att det är ansvarslöst. Det har redan nu lett till att en rad sysselsättningsprojekt gått i stöpet, när det inte gått att betala ut lönesubventioner eller företagsstöd. Samtidigt som arbetslösheten har ökat har också antalet långtidsarbetslösa vuxit kraftigt. Då riskerar allt fler långtidsarbetslösa att helt uteslutas från arbetsmarknaden, vilket kan leda vidare till utanförskap och sociala problem. Regeringen kommer också att lägga ner systemet med ungdomsgaranti som konstruerades under förra regeringsperioden. Systemet har trots det svåra konjunkturläget lett till goda resultat exempelvis inom bekämpning av långtidsarbetslöshet. Vi kräver att de anslag som behövs för att höja sysselsättningsnivån tas in i nästa plan för de offentliga finanserna.

Satsningarna på sysselsättning och sysselsättningsfrämjande åtgärder och investeringar måste utökas och tas upp i planen frikopplat från konsumtionsutgifterna. Aktiva satsningar på sysselsättning får inte underkastas en enkelspårig sparpolitik, utan vi måste förstå att fördela den nytta de genererar över en längre period. Regeringen bör genast börja bereda en reform av den aktiva arbetskraftspolitiken, där kommunerna får större ansvar för att sköta sysselsättningen och också tillförsäkras de resurser som behövs. Vi kräver att regeringen genast inleder trepartsberedning av en översyn av det passiva utkomstskyddet för arbetslösa så att det bidrar till aktivitet och sysselsättning i enlighet med den så kallade Rinnemodellen.

Regeringen har inga stimulerande insatser att komma med

Regeringens finanspolitik är för stramt dimensionerad. Enligt expertbedömningar skulle stimulerande riktade insatser inte riskera arbetet för att få de offentliga finanserna i balans på medellång och lång sikt, utan kunde behövas till stöd för tillväxt och köpkraft.

Bristen på bostäder till skäligt pris är skriande på tillväxtorter och inte minst i huvudstadsregionen. Om regeringen genom egna åtgärder satsade på att betydligt öka bostadsbyggandet skulle det bidra till sysselsättning, tillväxt, arbetskraftens rörlighet och möjligheterna för boende till skäligt pris på tillväxtorter. Åtgärder av det här slaget saknas i planen för de offentliga finanserna. Det samma gäller projekt för infrastruktur. Gamla projekt slutförs men det finns inte anslag för nya.

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 1/sd**

Nu behövs det satsningar på projekt för infrastruktur, som snabbt kan generera nya arbetstillfällen. Vi kräver att regeringen genast börjar förbereda en betydligt effektiviserad bostads- och infrastrukturpolitik för att öka produktionen av bostäder till skäligt pris och för att starta betydande trafikprojekt, framför allt på tillväxtorter.

Utveckla samhället genom att bygga och inte genom att riva

I stället för att välja en alltför sträng anpassning som riktlinje bör vi fokusera på långsiktiga strukturella reformer som kan säkra det strukturella saldot i offentliga sektorn men också offentliga tjänster på mer jämlika villkor. Samtidigt behövs det en ny analys av var och när de strukturella insatserna bör sättas in, med tanke på både sysselsättning och social rättvisa. Att sörja för den inhemska efterfrågan i kombination med långvariga, moderata löneuppgörelser och riktade sysselsättningsprojekt medger betydligt bättre lösningar för både de offentliga finanserna och sysselsättningen än den linje som regeringen nu föreslår.

I motsats till det som står i betänkandet tvivlade en stor del av de sakkunniga på att regeringens strukturpolitik kommer att fungera i dagens ekonomiska läge. Anpassningsåtgärderna och lönesänkningarna kan leda till en ohållbar spiral som i värsta fall utmynnar i en deflationsspiral som är svår att åtgärda. Vi kräver att regeringen preciserar sin lägesbedömning av de strukturella reformerna och lämnar en samlad utredning över de omstruktureringar som hittills linjerats upp.

Regeringen bör också respektera den finländska arbetsmarknadstradition som varit rådande i decennier och återkalla sina förslag till tvångslagar, så att organisationerna får rätt att avtala fritt. Det går inte att skapa hållbar tillväxt och sysselsättning genom diktatpolitik. I stället behövs det dialog och överenskommelser där alla parter är involverade. Då säkras både konkurrenskraften i exporten och en positiv utveckling för lönetagarnas köpkraft. Här spelar det också en viktig roll vilka skattelösningar som den offentliga förvaltningen går in för. Vi kräver att regeringen slopar tvångslagstiftning som strider mot de grundläggande fri- och rättigheterna och i stället tillförsäkrar arbetsmarknadsorganisationerna fri avtalsrätt.

Vårdreformen bör ta avstamp i att människorna får åtkomst till service i rätt tid och utan att bollas fram och tillbaka. Reformen ska inbegripa ett samlat ansvar för människorna: välfärdsskillnaderna bör minska och likabehandlingen bli verklighet. Svagheten hos regeringens strukturella reform visar sig som oförmåga att dämpa kostnadsökningen och använda skattepengar för det gemensamma bästa. Vi kräver att regeringen lyfter upp kund- och patientperspektivet som det viktigaste i reformen i stället för att bygga upp komplicerade förvaltningskonstruktioner. Regeringens mål att spara 3 miljarder euro riskerar att inte uppfyllas, eftersom riktlinjerna för reformen i grunden utgör en risk för den offentliga serviceproduktionen. Vi kräver en noggrann och opartisk analys av vilka konsekvenser den här strukturella reformen får för hälsa och välfärd, inkomstfördelning, jämlik regionpolitik, demokrati och beskattning. Reformen bör återremitteras för parlamentarisk beredning.

Regeringen bör respektera traditionen av parlamentarisk beredning i sin verksamhet. Den måste återremittera de tilltänkta ändringarna i Rundradions ställning, uppgifter och finansiering för parlamentarisk beredning. Vi kräver att överföringen av rundradiofonden till ramen slopas och att ett förfarande som säkrar Rundradions oberoende återinförs.

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 1/sd**

Temporära spetsprojekt leder inte till önskade resultat

De strategiska spetsprojekten är regeringens viktigaste satsningar på näringspolitiken. Det finns en del bra teman bland projekten, men valet av projekt, inriktningen, finansieringen och de faktiska effekterna väcker en hel del frågor. Bidragen fördelas på flera olika typer av projekt och över flera år. Det finns allvarliga farhågor om att projektmedlen kommer att vara anspråkslösa på årsbasis och att projekten blir alltför splittrade och effekterna små. Sakkunniga har uppgett att det ställs enormt stora krav på myndigheternas kapacitet att dirigera satsningarna rätt. Därför är det lätt att instämma i de sakkunnigas tvivel om spetsprojekten verkligen kommer att få ekonomin att vända uppåt. Dessutom används otillräcklig engångsfinansiering för att kompensera tillväxtsatsningar inom samma områden som tidigare varit permanenta men nu omfattas av anpassningsåtgärder. Regeringen satsar alltså på spetsprojekt samtidigt som den gör neddragningar som i väsentlig grad gör det svårare att främja tillväxt i och med att större anpassningsåtgärder sätts in på samma områden.

Regeringen skyddar fortfarande skattesmitare

De satsningar som regeringen föreslår mot svart ekonomi och skattesmitning kommer inte att räcka till. Detta urholkar moralen kring skattebetalning och gör att det fortfarande finns möjlighet till aggressiv skatteplanering. De uteblivna åtgärderna bidrar till en snedvriden och mer orättvis beskattning. Här behövs det satsningar mot aktiv skattesmitning och svart ekonomi. Regeringen bör vidta åtgärder för att minska skattesmitning och skadlig skatteplanering.

Regeringen bär inte sitt ansvar att hjälpa på behörigt sätt

Också Finland måste ta sitt ansvar för att hjälpa när det är kriser i världen och nödställda behöver hjälp, även om det är ekonomiskt dåliga tider. För att främja och stärka utvecklingsarbetet bör regeringen undersöka möjligheten att införa skatteavdrag för donationer, så som regeringspartier-na lovade före riksdagsvalet.

Med tanke på de sammantagna kostnaderna och nyttoeffekterna av invandringen 2016—2019 behöver vi hitta nya tillvägagångssätt och effektivare metoder inom integrationspolitiken. Med avseende på de offentliga finanserna leder en effektivare integration på längre sikt till besparingar bland annat i utgifterna för arbetslöshet, utkomststöd och bostadsbidrag.

I motsats till det som står i betänkandet ifrågasatte en stor del av de sakkunniga de viktigaste finanspolitiska riktlinjerna i regeringens plan för de offentliga finanserna.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen justerar huvudprinciperna i planen för de offentliga finanserna så att de i högre grad stöder tillväxt och sysselsättning.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 1/sd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen korrigerar sitt linjeval och får de offentliga finanserna i balans på ett socialt rättvist sätt, både genom att öka inkomsterna och genom att minska utgifterna.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar förbereda skattereformer som medger en bred skattebas och minskar skatteundandragande och skadlig skatteplanering. De här reformerna måste särskilt väga in rättvisan i beskattningen.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder beskattningen så att pensionärer och löntagare likabehandlas i fråga om beskattning.
5. Riksdagen förutsätter att de anslag som behövs för att höja sysselsättningsnivån tas in i nästa plan för de offentliga finanserna.
6. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna i utbildning och forskning eftersom de är förödande för landets framtid.
7. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de mest orättvisa och oskäligen nedskärningarna i inkomstöverföringarna och avgiftshöjningarna som drabbar de människor som redan nu är mest utsatta.
8. Riksdagen förutsätter att regeringen slopar tvångslagstiftning som strider mot de grundläggande fri- och rättigheterna och i stället garanterar arbetsmarknadsorganisationerna fri avtalsrätt.
9. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar förbereda en betydligt effektiviserad bostads- och infrastrukturpolitik för att öka produktionen av bostäder till skäligt pris och för att starta betydande trafikprojekt, framför allt på tillväxtorter.
10. Riksdagen förutsätter att regeringen preciserar sin lägesbedömning av de strukturella reformerna och lämnar en samlad utredning över de omstruktureringar som regeringen hittills startat.
11. Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer konsekvenserna av sina ekonomisk-politiska linjeval för olika befolkningsgrupper och inkomstfördelningen både på kort och lång sikt.
12. Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder trepartsberedning av en översyn av det passiva utkomstskyddet för arbetslösa så att det bidrar till aktivitet och sysselsättning i enlighet med den så kallade Rinnemodellen.
13. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar bereda en sådan reformering av den aktiva arbetskraftspolitiken där kommunerna får större ansvar för att sköta sysselsättningen och också tillförsäkras de resurser som behövs.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 1/sd

14. Riksdagen förutsätter att överföringen av rundradiofonden till ramen slopas och att ett förfarande som säkerställer Rundradions oberoende återinförs.

15. Riksdagen förutsätter att regeringen ser över upplägget i planen för de offentliga finanserna så att investeringarna i sysselsättning och tillväxt behandlas separat från konsumtionsutgifterna.

16. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en utredning över varför möjligheten till skatteavdrag för donationer i syfte att främja utvecklingssamarbetet inte har genomförts på det sätt som regeringspartierna lovade före riksdagsvalet.

Helsingfors 13.11.2015

Pia Viitanen /sd
Eero Heinäluoma /sd
Krista Kiuru /sd
Timo Harakka /sd
Harry Wallin /sd

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 2/gröna

RESERVATION 2/gröna

Motivering

Finanspolitik till stöd för ny tillväxt och sysselsättning

I likhet med en lång rad ekonomiska experter som utskottet hört anser vi att spar- och nedskärningsbesluten enligt föreslagen form och tidsplan försämrar möjligheterna till ekonomisk tillväxt och stärker den nedåtgående spiralen.

Enligt vår åsikt är regeringens strukturella reformer viktiga och nödvändiga. Men om framtida tillväxt undergrävs genom procyklisk och alltför stram finanspolitik kommer de produktivitetsvinster som omstruktureringarna för med sig på medellång och lång sikt inte att räcka till för att styra in landets ekonomi i en hållbar riktning.

Med andra ord bör vi genom finanspolitik som stöder ny tillväxt och sysselsättning skapa en länk till den tidpunkt då de strukturella reformerna börjar inverka. Annars kommer en skärpt finanspolitik bara att förstärka konjunkturväxlingar, hindra ny tillväxt och utesluta möjligheten till strukturell utgiftsanpassning.

Både regeringens strama finanspolitik och de grönas mer moderata finanspolitik leder på kort sikt till ökat budgetunderskott och skuldsättning. Men vårt alternativ erbjuder en utväg från den negativa ekonomiska spiralen, i motsats till regeringens linjeval.

Det innehåller utgiftsneddragningar men de sätts in på ett annat sätt. Vi har som mål att bryta skuldsättningen under loppet av två valperioder. På så sätt undviker vi de nedskärningseffekter som en alltför stram finanspolitik får på ekonomin. Eftersom det aktuella ekonomiska problemet är både konjunktur- och strukturpolitiskt bör båda aspekterna beaktas i strävan efter ekonomisk balans.

Vi måste komma ihåg att också statens skatteintäkter minskar och förutsättningarna för ekonomisk tillväxt kringskärs när statens utgifter skärs ner på det sätt som beskrivs i regeringsprogrammet. Målet att få ekonomin i balans på medellång och lång sikt hotas framför allt av en ständigt växande arbetslöshet. En ökad och utdragen arbetslöshet bidrar till att minska tillväxtpotentialen på medellång och lång sikt.

Vi anser att statsminister Juha Sipiläs regering har bra och välkomna mål för att lyfta upp landets ekonomi mot hållbar tillväxt och förbättrad sysselsättning och för att säkra de offentliga tjänsterna och finansieringen av den sociala tryggheten. Men regeringens metoder enligt föreslagen tidsplan och prioriteter kommer som sagt att leda till ökat offentligt underskott och ökad skuldsättning. Dessutom drabbar de låginkomsttagare hårt och ökar den vägen inkomstskillnaderna.

Stor arbetslöshet i kombination med regeringens strama finanspolitik kommer att kringskära efterfrågan på hemmamarknaden och därmed också den privata sektorns kapacitet att sysselsätta

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 2/gröna**

och investera. Vi är inne i en nedåtgående spiral där ekonomin stramas åt allt mer budget efter budget.

Planen för de offentliga finanserna saknar helt och hållet en analys av hur de olika ekonomiska sektorerna växelverkar. Det är problematiskt framför allt därför att finansministeriet i de prognoser som ligger till underlag för redogörelsen inte i den här fasen till fullt belopp har kunnat väga in de kumulativa effekter som regeringens utgiftsneddragningar kommer att få på de ekonomiska sektorerna.

I redogörelsen beaktas inte de slutsatser som rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken lägger fram i sin rapport från januari 2015. Planen för de offentliga finanserna kräver också utomstående grundlig, kompetent och objektiv bedömning. Finansministeriet har inte gått med på att dra nytta av någon sådan.

Vi är nöjda med utskottets påpekande att det för att få grepp om den ekonomiska politiken vore nyttigt att göra en bedömning av alternativa scenarier för utvecklingen och deras effekter på de offentliga finanserna. Vi instämmer med utskottet om att det skulle bidra med mervärde för den ekonomisk-politiska debatten och besluten. Men eftersom betänkandet enligt oss inte följer den här linjen vill vi förstärka det med den här reservationen. Vi kräver att finansministeriet och regeringen framöver i sina bedömningar väger in de analyser av finanspolitikens genomslagskraft som görs av det oavhängiga rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken.

Målen för strukturellt saldo och måluppfyllelsen

I likhet med sakkunniga som utskottet hört påpekar vi att målen i planen för de offentliga finanserna presenteras mycket inkonsekvent i fråga om det strukturella underskottet i undersektorerna och hela offentliga sektorn på medellång sikt.

Målen för undersektorerna ($-\frac{1}{2} + -\frac{1}{2} + 1 = 0$) sammanräknade leder till balansmålet för hela offentliga sektorn, medan målet för det strukturella underskottet för hela offentliga sektorn på medellång sikt är -0,5 procent av bnp.

Eftersom det ännu är nästan omöjligt att bedöma konsekvenserna av de åtgärder som ingår i regeringsprogrammet är det problematiskt att upprätta prognoser på lång eller medellång sikt. Ännu mer problematiskt är det att utifrån prognoserna ställa upp trovärdiga finanspolitiska mål. Vi instämmer med utskottet i att planen inte verkar leda till att målen för det strukturella saldot nås.

Anpassningen av statsfinanserna: inriktning och effekter

Utöver det som utskottet påpekar om finanspolitiken i den allmänna motiveringen kräver vi också en bedömning av hur anpassningen av statsfinanserna inverkar på jämställdhet, inkomstfördelning och utbildning.

Regeringens sparbetning drabbar låginkomsttagare, så det är viktigt att analysera konsekvenserna av besluten för olika befolkningsgrupper och inkomstnivåer för att det ska gå att kompensera effekterna av sparåtgärderna genom andra politiska insatser.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 2/gröna

Detsamma gäller regeringens nedskärningar i utbildningen. I likhet med utskottet vill vi uttrycka vår oro över nedskärningarna i utbildning och forskning, för de kommer oundvikligen att sänka standarden och kvaliteten på utbildning och forskning och den vägen försämra möjligheterna till ökad välfärd och framgång för landet.

Spetsprojekt

Vi anser att regeringens spetsprojekt kommer att få en hel del positiva effekter, men att dessa på grund av sparbesluten inte kommer att bli stora eller varaktiga. Dessutom har regeringen inte kunnat svara på hur den tänker finansiera spetsprojekten, som omfattar ungefär en miljard euro, genom att realisera statlig egendom och öka utdelningsinkomsterna utan att gå över gränserna för budgetunderskott enligt EU:s tillväxt- och stabilitetsprogram.

Spetsprojekten bör generera ny och innovativ näringsverksamhet som stärker hållbar tillväxt, sysselsättning och exportmöjligheter i en värld som snabbt förändras. Ur den här synvinkeln är regeringens spetsprojekt sammantaget ganska intetsägande.

Förslag

Jag föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen årligen bedömer hur dess finanspolitiska åtgärder påverkar målen i planen för de offentliga finanserna och justerar sina finanspolitiska riktlinjer om linjevalet inte bidrar till att nå de mål som ställts för finanspolitiken.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen gör heltäckande konsekvensbedömningar av hur de finanspolitiska riktlinjerna påverkar sysselsättningen, jämställdheten, inkomstfördelningen och rättvisan.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen använder det forskningsarbete som utförs av rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken som stöd för sin finanspolitik.*

Helsingfors 13.11.2015

Touko Aalto /gröna

Betänkande FiUB 6/2015 rd Reservation 3/vänst

RESERVATION 3/vänst

Motivering

I betänkandet noterar utskottet att det ekonomiska läget i Finland är svårt, men lyfter i högre grad upp också positiva tecken och tillväxtpotential. Detta väcker frågan om regeringen i redogörelsen med avsikt vill få läget att låta dystert för att stärka krismedvetenheten och få förståelse för sin nedskärningspolitik. Det är i så fall ansvarslöst, för den ekonomiska recessionen är också psykisk. Som utskottet skriver är bristen på tillförsikt en bidragande faktor till att den ekonomiska aktiviteten minskar.

Sakkunniga har med fog efterlyst ordentlig målsättning och vision för landets framtid. Det här saknas i redogörelsen. Det främsta budskapet är bara att skuldsättningen ska brytas och hållbarhetsgapet åtgärdas med hjälp av nedskärningar och alltför stram finanspolitik. Sakkunniga har kritiserat detta, eftersom spar- och nedskärningsbesluten anses ytterligare försämra möjligheterna till ekonomisk tillväxt och leda till en starkt nedåtgående spiral.

Vi i Vänsterförbundets riksdagsgrupp instämmer inte med majoriteten i utskottet om att vi bör ställa oss bakom regeringens degressiva anpassningsåtgärder och nedskärningar. Majoriteten i utskottet anser att det är korrekt att anpassningsåtgärderna genomförs med framförhållning, för det finns inte någon betydande ekonomisk tillväxt inom synhåll. Men enligt oss kväver den typen av nedskärningar just en spirande ekonomisk tillväxt. I betänkandet identifierar utskottet den här risken och kommer med en tillhörande varning. Utöver nedskärningarna kommer de tvångslagar som regeringen föreslår att leda till minskad konsumtionsefterfrågan.

Vi instämmer i den kritik som sakkunniga framfört och de varningar som utskottet kommer med i betänkandet. Regeringens vägval kommer inte att leda landet ur den ekonomiska recessionen utan kommer tvärtom att rasera möjligheterna till skuldållbarhet också på längre sikt.

Allra mest, och av grundad anledning, varnar de sakkunniga och också utskottet för nedskärningar i forskning, kunnande och utbildning. Det är ofattbart att regeringen själv skjuter mot vår viktigaste stöttepelare, alltså kunskapskapitalet.

Regeringen försöker dölja de förödande nedskärningarna med hjälp av spetsprojekt. Den gräver i anslagen med spade och ger med sked temporära små anslag för projekt varav en del visserligen i och för sig är befogade. Risken finns dock att spetsprojekten inte alls får de eftersträfvade positiva effekterna på ekonomiska reformer och tillväxt, utan pengarna strömmar i väg till försök att lappa skador orsakade av bestående nedskärningar. Vi ställer oss bakom riktlinjen i betänkandet att främjandet av digitalisering borde ha fått en starkare roll i planen för de offentliga finanserna. Det är dumt att först ta en jättesumma från bidraget till Tekes, som är viktigast när det gäller att främja digitalisering, och sedan återbetala små smulor i form av anslag till spetsprojekt. Dessutom är det en tvivelaktig metod att till stor del finansiera spetsprojekten genom att sälja produktiv statlig egendom.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 3/vänst

Finland kommer aldrig att klara sig genom att sänka löner och dumpa anställningsvillkor. I stället bör vi öka mervärdet i vår produktion. När löner sänks genom tvångslagar kringskärs konsumtionsefterfrågan samtidigt som sysselsättningen försvåras. Det tar flera år innan en ökad export kan leda till ökad konsumtionsefterfrågan i hemlandet.

Utskottet kräver med fog en mer varierad ekonomisk debatt. I likhet med utskottet saknar också vi en analys av alternativ och en öppen offentlig debatt om alternativ. Det är något helt annat än den linje som finansminister Stubb verkar vara inne på, att "tjänstemännen på finansministeriet alltid har rätt, så sluta gnälla". Det är en ohållbar linje som dessutom direkt visar på ringaktning för rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken.

Så som utskottet noterar är det viktigast att säkerställa hållbarheten i de offentliga finanserna på lång sikt. Det här målet får inte riskeras genom alltför stram finanspolitik eller orättvisa nedskärningar som sätter stopp för ekonomisk tillväxt.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen slopar sin nedskärningspolitik som ökar arbetslösheten och förhindrar ekonomisk tillväxt och sin lönesänkingspolitik som försvagar den inhemska konsumtionen och att regeringen i stället går in för en ekonomisk politik som förbättrar sysselsättningen, sätter i gång ekonomisk tillväxt och bättre åtgärder hållbarhetsgapet på längre sikt.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen konsekvenserna av sina åtgärder på inkomstfördelning, inhemsk konsumtionsefterfrågan och sysselsättning och på längre sikt på samlad konkurrenskraft och åtgärdande av hållbarhetsgapet.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen låter rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken göra en opartisk analys av planen för de offentliga finanserna och av alternativa utvecklingsscenarier och låter rådet lägga fram sin syn på en vision för Finland och balans i de offentliga finanserna på lång sikt, 20 år, och medellång sikt, 10 år.*

Helsingfors 13.11.2015

Kari Uotila /vänst
Li Andersson /vänst

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 4/sv

RESERVATION 4 /sv

Motivering

Beskattningen

Beskattningen ska uppmuntra till arbete och företagande och förhindra flitfallor. Vi vill genomföra en skatteväxling som ökar skatten på konsumtion och minskar skatten på arbete. Därför vill vi lindra beskattningen av förvärvsinkomster i alla skatteklasserna. Vi sänker skatten på arbete med en procentenhet i de lägsta lönekategorierna och med en halv procentenhet i de högsta lönekategorierna. Vi höjer samtliga moms-satser med 0,5 procent. Vi tror på de dynamiska effekterna av minskad skatt på lönearbete.

Vi vill uppmuntra till företagsamhet genom att höja hushållsavdraget från 2 400 euro till 4 000 euro per år. Hushållsavdraget har en positiv effekt på sysselsättningen och motverkar den grå ekonomin.

Vi vill lindra tilläggsskatten — den solidaritetsskatt som en del av pensionärerna tvingas betala — med 1,45 procentenheter.

Vi föreslår också att man inte lindrar bilbeskattningen i det rådande ekonomiska läget.

Sysselsättningen

Vi vill förbättra sysselsättningen i vårt land. Det är det bästa sättet att trygga vårt välfärdssamhälle. Vi vill reformera den inkomstrelaterade dagpenningen så att intjänandetiden blir kortare men beloppet å andra sidan höjs något. Samtidigt vill vi få en bättre matchning mellan efterfrågan och utbud på arbetsmarknaden genom att satsa på privat arbetsförmedling.

År 2013 fanns det 588 stora företag i vårt land. Antalet mikroföretag var 264 435. Nya arbetstillfällen uppstår snabbast i de små företagen. Dessutom är den sammanräknade omsättningen för små och medelstora företag större än för de stora företagen. Det är emellertid klart att de alla behövs, och dessutom behöver vi nya företag, nya innovationer och ny tillväxt. Vi behöver också en regelöversyn för att underlätta dessa företags vardag. Regeringen kan självfallet inte — och bör inte heller försöka — välja ut enskilda framtida framgångsföretag, men om vi kan samla kompetensen i internationellt konkurrenskraftiga kunskapskluster skapar vi en grund för många framgångssagor. Det ligger i hela vårt lands intresse att regionerna utvecklas utifrån deras egna styrkor. Om till exempel de företag som är motorn för Nordeuropas ledande energi- och clean-techkluster som finns i Vasa — och som hämtar miljarder euro till landet och sysselsätter tiotusentals personer inom sitt eget ekosystem — beslutar sig för att lämna Vasa och Helsingfors, är nästa adress Kina, Indien eller Brasilien — inte någon annan stad i Finland. De offentliga satsningarna på forskning, utveckling och infrastruktur bör uttryckligen också främst styras till områden och branscher med det högsta industriella förädlingsvärdet och den största exporten och där företagen själva satsar kraftigt på forskning och utveckling på marknadsmässiga villkor.

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 4/sv**

Exporten, ett högt förädlingsvärde och en kunnig arbetskraft är nycklarna till vår framgång. Våra företag behöver de bästa arbetstagarna. Befolkningsutvecklingen i vårt land skulle emellertid redan nu vara negativ om det inte vore för invandrarna. Vi måste öka arbetskraftsinvandringen till exempel genom att slopa behovsprövningen så att (bland annat) de finländska uppstartföretagen vid behov också kan anställa arbetskraft från länder utanför EU. Dessutom måste asylsökande som kommer till Finland beviljas arbetstillstånd. De kan då snabbt sysselsättas och också integreras i det finländska samhället.

Kampen mot grå ekonomi

Den grå ekonomin i Finland orsakar stora förluster av skatteintäkter för samhället. Dessutom försvagar den grå ekonomin den allmänna skattemoralen och försvårar konkurrensmöjligheterna för företag som bedriver laglig verksamhet. Enligt vissa undersökningar (riksdagens revisionsutskott 2010) uppgår den grå ekonomin till 10—14 miljarder euro, vilket motsvarar 5,5—7,5 procent av bruttonationalprodukten. Detta betyder att den grå ekonomin orsakar ekonomiska förluster på 4—6 miljarder euro per år för samhället.

Bekämpningen av den grå ekonomin förutsätter målmedvetna åtgärder av staten. Det centrala är att minska möjligheterna att begå brott, öka risken att åka fast samt förbättra myndigheternas förmåga att reagera när det gäller avslöjande och bekämpning av grå ekonomi. Polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, Tullen och skatteförvaltningen behöver därför tillräckliga resurser för att effektivt kunna bekämpa den grå ekonomin. Det är värt att komma i håg att satsningarna på bekämpningen av den grå ekonomin snabbt betalar sig mångfaldigt tillbaka i form av skatteintäkter som inte annars skulle komma staten till godo.

Sipiläs regering har tyvärr inte valt att prioritera bekämpningen av den grå ekonomin. Jag föreslår därför att det anvisas en årlig tilläggsfinansiering om 20 miljoner euro för bekämpning av grå ekonomi för ramperioden 2016—2019 och att detta beaktas redan i statsbudgeten för 2016.

Social- och hälsovården

Enligt en lång och obruten tradition utgör kommunerna grundstenen för det lokala samhället. Kommunerna har sett till att invånarna lokalt har tillgång till den service de behöver och invånarna kan påverka kommunen via direkt inflytande i kommunalval. Vi brukar säga att livet är lokalt. Vi har också byggt upp vårt land och vårt lands demokrati på det lokala beslutsfattandet. Under Finlands snart 100 år som självständigt land har beslutsfattandet byggts upp så att man på lokal nivå beslutar om lokala frågor och på nationell nivå om nationella frågor.

Den vårdreform som nu planeras överför stora delar av servicen från kommunernas uppgiftsområde. Invånarna kan inte mera lika direkt och nära påverka tillgången på exempelvis äldreomsorg eller rådgivningstjänster. I stället fattas besluten om var exempelvis ett åldringshem behövs någonstans hundratalet kilometer bort. I själva verket handlar vårdreformen om en jättelik förtäckt kommunreform där makten flyttas till ett ännu oklart antal landskap eller ännu större enheter som regeringen valt att kalla självstyrande områden.

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 4/sv**

Vi vill genomföra en öppen kommunreform som inte kräver områden på närmare en kvarts miljon invånare eller mer. Det tror inte vi är rätt väg för att trygga den lokala servicen. I stället vill vi se kommuner med cirka 20 000—50 000 invånare som kan basa för en integrerad social- och hälsovård samt enklare specialsjukvård. Den högt specialiserade specialsjukvården behöver mera samordning än i dag och då kunde en modell exempelvis vara en starkare styrning via de nuvarande fem specialupptagningsområdena som fungerar som samkommuner. I modellen tryggas minst ett fullt jourande sjukhus per landskap.

Regeringens riktlinjer för social- och hälsovårdsreformen lämnar många öppna frågor. Regeringens förslag om att bara tolv sjukhus i Finland ska ha omfattande dygnet runt-jour är på inget sätt acceptabelt. Det är bra att komma i håg att till exempel Sverige har över 60 joursjukhus. Allt tal om att det bara ska finnas tolv sjukhus med full jour i Finland i framtiden är därför mycket oroväckande. Målet med vårdreformen bör vara en mer jämlik social- och hälsovård. Reformen får därför inte leda till ojämlikhet i tillgången på brådskande vård.

Nu är det också hög tid att granska reformen ur socialvårdens och primärvårdens och inte enbart ur den specialiserade sjukvårdens perspektiv.

Medborgarnas språkliga rättigheter ska tryggas vid reformen. Man måste kunna få service på båda nationalspråken också efter reformen. Det måste göras en omfattande och grundlig bedömning av de språkliga konsekvenserna av reformen. Bedömningen måste göras i god tid och inte först efter att de avgörande besluten redan har fattats. Det återstår ännu många stora frågor som till exempel finansieringen, personalens ställning, ansvaret för byggnaderna och förverkligandet av den lokala demokratin.

Utredningar visar att ensamföräldrars hushåll är mer beroende av utkomststöd än andra barnfamiljer. Ensamförsörjartillägget till barnbidraget påverkar nu utkomststödet belopp. Det nuvarande systemet med utkomststöd leder till att det som staten ger med ena handen tar kommunen med den andra. För att de allra fattigaste ensamförsörjarhushållen ska ha nytta av ensamförsörjartillägget måste kopplingen till utkomststödet slopas.

Den ökade valfriheten inom vården är en god sak som kan förbättra kvaliteten på vården för den enskilda patienten. Valfriheten bör utvecklas så att pengarna följer patienten i högre grad än i dag. Finansieringen ska förenklas och på sikt bli kanaliserad på ett sätt. Varje person ska ha möjlighet att välja den lösning som passar den personen bäst — oavsett om tjänsten produceras av en offentlig eller privat producent eller av en aktör inom den tredje sektorn. Det offentliga har huvudansvaret för vården och genomför koncentrationen och utformar kvalitetskrav. Samtidigt är det väldigt viktigt att den offentliga sektorn har en stark roll inom vårdproduktionen också framöver.

Regeringen planerar att från och med 2017 spara 150 miljoner euro årligen genom att minska på läkemedelsersättningar. Samtidigt planerar regeringen att från och med 2016 minska på ersättningar för resekostnader för vård med sammanlagt 20 miljoner årligen. Utöver detta planerar regeringen att höja klientavgifterna inom social- och hälsovården med sammanlagt 150 miljoner euro årligen. Klientavgifterna för långvarig institutionsvård, serviceboende, service i hemmet och andra tjänster inom social- och hälsovården höjs. För personer med små inkomster innebär detta

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 4/sv**

en stor kostnadsökning. Det kan i värsta fall leda till att det finns människor som inte har råd med den vård de borde få.

I stället för att se på alla tak och ersättningar som skilda frågor borde vi gå över till ett enhetligt system, där man på allvar skulle söka lösningar för att skapa ett gemensamt självrisktak för läkemedel, vårdkostnader och resekostnader. På detta sätt kunde man undvika att de med de lägsta inkomsterna drabbas oskäligt hårt och samtidigt försäkra sig om att det finns en helhetssyn i ersättningsystemet. Svenska riksdagsgruppen vill att Finland utreder ett system där människans helhetsituation beaktas.

Närståendevårdarna gör en otroligt viktig insats i det finländska samhället. De tar hand om sina nära som annars inte skulle klara vardagen i sitt hem.

Kommunerna betalar ersättningarna till närvårdarna. Detta är problematiskt eftersom kriterierna för ersättningarna varierar från kommun till kommun, vilket försätter närvårdarna i en ojämlig ställning. Detta är inte rättvist. Närståendevårdarnas arbete är lika viktigt oberoende av i vilken kommun en person råkar bo. Systemet bör ses över. För att skapa ett mer rättvist och enhetligt system måste ersättningen till närståendevårdarna på lång sikt överföras till FPA.

Regeringen har uppgett att den vill satsa på att förlänga arbetskarriärerna för att öka Finlands konkurrenskraft. Samtidigt föreslår regeringen att AURA-stödet för arbetsrelaterad rehabilitering slopas. Målet att finländarna ska jobba längre är gott. Därför är regeringens val att slopa AURA-stödet kortsiktigt. Man bör främja sysselsättningen och möjligheterna att stanna kvar i och återvända till arbetslivet genom att säkerställa rehabiliteringstjänsterna.

Utbildning och forskning

Finlands skola är än så länge bland de bästa i världen och därför ska vi satsa på den och inte nedmontera den som följd blir om regeringens nedskärningsplaner verkställs. En avgiftsfri skola är den bästa garanten för ett jämlikt och jämställt Finland, den är identitetsskapande och kulturbärande. En bred allmänbildning, mångsidiga språkkunskaper och sociala färdigheter är viktiga för medborgarnas och landets framgång.

De aviserade nedskärningarna inom utbildningssektorn utgör ett reellt hot mot undervisningens och forskningens kvalitet vilket allvarligt äventyrar landets konkurrenskraft och möjligheter till tillväxt och välbehövligt uppsving inom ekonomin och sysselsättningen i vårt land. Finland ska nu satsa på kunskap och utbildning för att klara oss i den globala ekonomin, med målsättningen att bli en av världens ledande kunskapsnationer.

Den subjektiva rätten till dagvård är en fråga om barnens rätt till kvalitativ barnfostran. Familjeförhållanden varierar och där är samhällets möjligheter till åtgärder begränsade medan samhällets styrmekanism för att ge barnen bästa möjliga start i livet finns inom fostran och utbildning. De av regeringen föreslagna begränsningarna riskerar leda till att barn, beroende på familjeförhållanden, behandlas ojämnt så att de barn som mest behöver den trygghet och stabilitet dagvården kan ge inte nödvändigtvis får den i tillräcklig utsträckning. Skapandet av parallella system för

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 4/sv**

olika kategorier av barn med olika rätt till omsorg och uppföljningen av detta kräver i sin tur resurser som bättre behövs i själva kärnverksamheten, i barnomsorgen.

Nu skulle det vara ytterst viktigt att regeringen snabbt konkretiserar vad den menar med digitalisering och nya inlärningsmiljöer. Det är självfallet klart att vår skola ska följa utvecklingen, men digitaliseringen får inte enbart betyda att skolorna skaffar läsplattor och nya datorer. Vi behöver en tydlig plan, och lärarna måste ha verkliga möjligheter att utbilda sig. Men också här är det viktigaste målet att de regionala skillnaderna och skillnaderna mellan skolorna i samma kommun inte får öka. Shoppingen av utbildning får inte vinna terräng.

För att alla barn ska garanteras en jämlik skolgång vill vi höja statsandelarna och statsunderstöden med 20 miljoner euro för den allmänbildande utbildningens driftskostnader. Regeringen valde att skära ner 30 miljoner, dvs alla reserverade pengar, på en minskning av gruppstorleken vilket i praktiken utfaller på ett regionalt och lokalt ojämlikt sätt. Vi vill i stället satsa extra på den grundläggande utbildningen.

Ungdomsgarantin

Regeringens målsättning att utveckla ungdomsgarantin för att stödja de ungas livskompetens och skapa studievägar och sysselsättning är bra. För att lyckas med målsättningen — att alla unga ska ha arbete, en studieplats eller en praktikplats — krävs det resurser. Men alternativkostnaden, att inte hjälpa de unga till rätta, skapar på sikt betydligt högre kostnader. Utöver att det är en ekonomisk förlustaffär är det givetvis också en personlig tragedi när en ung människa slås ut. Regeringen har skurit ordenligt i verkstadsverksamhetens och den uppsökande ungdomsverksamhetens anslag.

Inre säkerhet och rättsvård

Den parlamentariska arbetsgrupp som utredde resursbehovet i anslutning till den inre säkerheten och rättsvården överlämnade sin rapport i mars 2015. Alla de nuvarande riksdagspartierna var företrädare i arbetsgruppen.

Arbetsgruppen sade att man måste säkerställa tillräckliga resurser för den inre säkerheten och rättsvården, som hör till statens kärnuppgifter, och att verksamheten måste utvecklas kraftigt. Enligt arbetsgruppen räcker den sänkta ramnivån inte för att trygga de tjänster som är nödvändiga för medborgarna. Arbetsgruppen menade att anslag som motsvarar de besparingar som ingick i vårens rambeslut ska återföras till helheten inre säkerhet och rättsvård. Detta innebär ett tillägg på 75 miljoner euro i ramnivån 2019. Tillägget motsvarar ungefär hälften av de besparingar som riktades till dessa sektorer under den förra valperioden. Arbetsgruppen förutsatte också att det även i fortsättningen finns en årlig finansiering på 20 miljoner euro att tillgå för bekämpningen av grå ekonomi.

Det är beklagligt att Sipiläs regering inte har följt den parlamentariska arbetsgruppens enhälliga rekommendation, trots att alla de nuvarande regeringspartierna var företrädare i arbetsgruppen.

Betänkande FiUB 6/2015 rd **Reservation 4/sv**

Nödcentralsverkets anslag kommer att minska under ramperioden. Undertecknad anser att det är nödvändigt att nödcentralsverket får tillräckliga resurser. Nödcentralsverkets verksamhet hör till statens absoluta kärnverksamhet och man får under inga omständigheter pruta på den. Också i det svåra ekonomiska läget måste man kunna garantera en fungerande nödcentralsverksamhet på båda nationalspråken, finska och svenska.

Invandring och integration

Enligt inrikesministeriets senaste bedömning kommer det upp till 35 000 asylsökande till Finland i år. Att integrera asylsökande bör därför ges högsta prioritet. Vi måste satsa på integrationen av de asylsökande som nu kommer till Finland så att de snabbt kommer in i det finländska samhället. Nyckelbegrepp här är språkutbildning, möjligheter till annan utbildning och sysselsättning. De som kommit hit som asylsökande bör beviljas arbetstillstånd genast så att de snabbt kan få jobb.

En förutsättning för integrationen av dem som beviljats asyl och av kvotflyktingarna är att det finns tillräckligt med kommunplatser. Det har länge rått brist på kommunplatser. Därför bör kommunerna nu mer jämlikt ta ansvar för att ta emot asylsökande och flyktingar. På grund av den ytterst kraftiga ökningen av antalet asylsökande anser undertecknad att vi allvarligt bör överväga att ta i bruk bindande kommunkvoter om samma resultat inte kan nås på frivillig väg.

Med avseende på en framgångsrik integration är det också angeläget att se till att NTM-centrernas resurser för integrationen är tillräckliga.

Finlands flyktingkvot har under de två senaste åren varit 1 050 flyktingar per år. För nästa år föreslår regeringen att kvoten ska sänkas till endast 750 flyktingar. Detta trots att flyktingströmmarna är större nu än någonsin sedan slutet av andra världskriget. Finland måste ta sitt internationella ansvar. Vår flyktingpolitik måste vara baserad på mänsklighet och skydd för mänskliga rättigheter. Ingen får tvingas leva i otrygghet och elände. Att höja flyktingkvoten är ett bra sätt att på lång sikt hjälpa människor som befinner sig i en svår situation. Flyktingkvoten bör höjas betydligt och gradvis. Just nu tar Finland emot många asylsökande vilket motiverar en något lägre flyktingkvot än på längre sikt. Därför föreslår jag att flyktingkvoten höjs från 750 till 2 500 flyktingar.

Försvaret

Den moderna försvarsmakten upprätthåller ett regionalt försvarssystem som täcker hela landet och där försvarsförmågan grundar sig på försvarssystemets kapaciteter och på det stöd som fås genom nationellt och internationellt samarbete. Den parlamentariska utredningsgrupp som leds av Ilkka Kanerva konstaterade att finansieringsnivån när det gäller Försvarsmakten måste höjas under hela ramperioden. Den tilläggsfinansiering som utredningsgruppen föreslår räcker endast till för att upprätthålla den nuvarande kapaciteten. Det behövs dock tilläggsfinansiering för materielanskaffningar, till exempel för att ersätta Hornetplanen och marinens stridsfartygskapacitet.

Den nuvarande försvarsbudgeten är inte tillräcklig för de behövliga materielinvesteringarna, för att inte tala om behovet av att ersätta till exempel Hornetplanen. Om inte finansieringsnivån höjs tvingas man ge avkall på både materielanskaffningarna och verksamheten, exempelvis antalet

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 4/sv

terrängdygn. Redan nu tvingas man finansiera omkostnaderna på bekostnad av materielanskaffningar. Jag anser att detta är en synnerligen beklaglig och rentav farlig utveckling.

Utvecklingsbiståndet

Svenska riksdagsgruppen anser att målsättningen ska vara att på lång sikt komma upp till FN:s mål på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten. Detta är en målsättning Finland redan länge har förbundit sig till. Vi vill att Finland ska vara en pålitlig aktör i det internationella utvecklingsarbetet och en nation som tar ett ansvar i biståndspolitiken. Vi kan inte acceptera att utvecklingsbiståndet slaktas med en tredjedel som regeringen föreslår och vi vill återställa verksamhetsförutläggningarna för biståndsarbetet.

Förslag

Jag föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att skatten på arbete sänks med 1 procentenhet i de tre lägsta lönekategorierna och med en halv procentenhet i den högsta lönekategorin.*
- 2. Riksdagen förutsätter att samtliga momssatser höjs med 0,5 procent.*
- 3. Riksdagen förutsätter att hushållsavdraget höjs från 2 400 till 4 000 euro per år.*
- 4. Riksdagen förutsätter att man avstår från att lindra bilbeskattningen.*
- 5. Riksdagen förutsätter att pensionärernas solidaritetsskatt sänks med 1,45 procentenheter.*
- 6. Riksdagen förutsätter att systemet med inkomstrelaterad dagpenning utvecklas så att det blir mer sporrande genom att stödet betalas under en kortare tid men stödbeloppet höjs något.*
- 7. Riksdagen förutsätter att det anvisas en årlig tilläggsfinansiering om 20 miljoner euro för bekämpning av grå ekonomi.*
- 8. Riksdagen förutsätter att den subjektiva rätten till dagvård och daghemmens gruppstorlekar hålls på nuvarande nivå.*
- 9. Riksdagen förutsätter att de indexfrysningar som regeringen föreslagit för högskolornas del återtass.*
- 10. Riksdagen förutsätter att lika möjligheter till vidareutbildning och tilläggutbildning garanteras i hela landet.*

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 4/sv

11. Riksdagen förutsätter att internationaliseringsstöden till företagen tryggas för att främja exporten.
12. Riksdagen förutsätter att forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom ramen för Tekes får tillräckliga resurser.
13. Riksdagen förutsätter att sysselsättningstjänsterna och arbetsförmedlingen effektiviseras och blir mer resultatinkriktade genom att man möjliggör konkurrensutsättning av arbetskraftsservicen.
14. Riksdagen förutsätter att ett årligt tilläggsanslag om 7,5 miljoner euro anvisas för att utveckla ungdomsgarantin, för det uppsökande ungdomsarbetet och för att ta fram en modell med minijobb för unga.
15. Riksdagen förutsätter att verksamheten med sjukhus som har jour dygnet runt ordnas på lika villkor i hela landet.
16. Riksdagen förutsätter att medborgarnas språkliga rättigheter säkerställs i samband med social- och hälsovårdsreformen.
17. Riksdagen förutsätter att man säkerställer rehabiliteringstjänsterna för att främja sysselsättningen och möjligheterna att stanna kvar i och återvända till arbetslivet.
18. Riksdagen förutsätter att pensionärernas bostadsbidrag hålls på nuvarande nivå.
19. Riksdagen förutsätter att man slopar kopplingen mellan utkomststödet och ensamförsörjartillägget till barnbidraget.
20. Riksdagen förutsätter att man inför ett gemensamt kostnadstak för hälso- och sjukvården och läkemedelsersättningarna.
21. Riksdagen förutsätter att man inte skär i VR:s köpta närtrafiktjänster eller minskar på tågturerna inom fjärrtrafiken. Kollektivtrafiken ska utvecklas planmässigt och långsiktigt.
22. Riksdagen förutsätter att Yles verksamhet tryggas på båda nationalspråken.
23. Riksdagen förutsätter att den årliga flyktingkvoten höjs från 750 till 2 500 flyktingar.
24. Riksdagen förutsätter att målsättningen för utvecklingsbiståndet är att på lång sikt komma upp till FN:s mål på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten.
25. Riksdagen förutsätter att försvarsmaktens anslag höjs under hela ramperioden och att tilläggsfinansieringen för kommande materielanskaffningar säkerställs.
26. Riksdagen förutsätter att yrkesfiskarnas verksamhetsförutsättningar tryggas.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 4 /sv

Helsingfors 13.11.2015

Joakim Strand /sv

Betänkande FiUB 6/2015 rd Reservation 5/kd

RESERVATION 5/kd

Motivering

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna (SRR 1/2015 rd) visar att regeringen har en korrekt lägesbild av det allvarliga ekonomiska läget i vårt land. Likaså är regeringens mål för att balansera upp de offentliga finanserna välkomna. Kristdemokraterna stöder helt regeringens mål att bryta den ökande skuldsättningen i förhållande till bruttonationalprodukten före valperiodens slut och att inga nya lån ska tas efter 2021. Också målet att inte öka det totala skattetrycket är viktigt. Men alla de instrument som regeringen tänker använda sig av bidrar inte till måluppfyllelse. Felaktiga slutsatser om hur åtgärder inverkar på ekonomin kan leda till att regeringen misslyckas med att nå sina centrala ekonomisk-politiska mål.

De ekonomiska utsikterna

Regeringens tillväxtprognoser är måttfulla, och regeringen inser vilka risker som följer av den internationella ekonomin. Enligt prognosen i redogörelsen kommer den ekonomiska tillväxten att vara 1,3 procent 2016. De senaste prognoserna förutspår en ännu lägre tillväxt. Enligt redogörelsen kommer den privata konsumtionen att växa långsammare på grund av realinkomsternas anspråkslösa utveckling. Samtidigt antar regeringen att den inhemska efterfrågan kommer att sätta fart på den ekonomiska tillväxten. Därför förutspår den en ekonomisk tillväxt på 1,4 procent 2017. Detta trots att regeringen genom sina egna åtgärder håller på att försämra löntagarnas och pensionärernas köpkraft. Det går inte bygga en hållbar ekonomisk politik på motstridiga antaganden och felaktiga bedömningar av effekterna av de egna åtgärderna.

Trots den svaga ekonomiska tillväxten tror regeringen att den får arbetslösheten att börja minska redan nästa år. Samtidigt gör regeringen nedskärningar i sysselsättningsanslagen, bland annat i lönesubventionen och startpengen för företagare, trots den låga utgångsnivån. Regeringen har blivit tvungen att i sin fjärde tilläggsbudget för 2015 kraftigt öka anslaget för bostadsbidrag till följd av långtidsarbetslösheten. Trots det är regeringen inte beredd att satsa på åtgärder mot denna arbetslöshet.

Det verkar som om regeringen skulle räkna med att de föreslagna åtgärderna för att öka konkurrenskraften förbättrar sysselsättningen och får fart på den ekonomiska tillväxten redan 2017. Det ter sig klart att särskilt den finländska exportindustrins konkurrenskraft måste förbättras. Regeringens åtgärder för att stärka konkurrenskraften kommer i bästa fall att få effekt om flera år. Genom sina egna åtgärder äventyrar regeringen utsikterna för en långsiktig arbetsfred och återhållsamma lönekrav. Om man vill stärka Finlands konkurrenskraft på ett hållbart sätt behövs det ett verkligt samhällsfördrag som bygger på ett omfattande samförstånd och en överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter och alla riksdagspartier. På det sättet går det att undvika konflikter på arbetsmarknaden. Regeringens åtgärder leder också till att den privata sektorns lönenivå kommer att bli en av de viktigaste frågorna i framtida riksdagsval. Detta är inte på något sätt önskvärt. Lönerna bör även i fortsättningen avtalas på arbetsmarknaden och möjligheterna till lokala avtal stärkas.

Betänkande FiUB 6/2015 rd Reservation 5/kd

Inkludering i ramen av överföringen till Rundradion

Enligt redogörelsen ska finansieringen av Rundradion (Yle) inkluderas i ramen. Samtidigt slår regeringen fast att de årliga nivåförhöjningarna slopas senast 2019. Det är viktigt att garantera Yles oberoende och därför borde besluten om Rundradions finansiering ha fattats parlamentariskt. Regeringen respekterar inte denna viktiga princip när den på egen hand beslutade om nivån på finansieringen och raminklusionen.

Anpassningen av statsfinanserna under valperioden 2016—2019

Det är viktigt att anpassa de offentliga finanserna och regeringens uppskattning av anpassningens storleksordning är riktig. Däremot är de valda sparobjekten delvis felaktiga. Sparbetinget i fråga om utvecklingssamarbete, utbildning och sjukförsäkringsersättningar är alltför stort. En långvarig recession kräver i och för sig utgiftsdisciplin inom de offentliga finanserna, men besparingarna ska ändå inte försämra förutsättningarna för framtida tillväxt. Också under ekonomiskt svåra tider ska man sörja för social rättvisa.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

De omfattande nedskärningar som regeringen föreslår i utvecklingssamarbetet är oskäligen och drabbar dessutom frivilligorganisationerna värst. Organisationer som hjälper flera hundra tusen och till och med miljoner av världens fattigaste blir tvungna att säga upp upp till hälften av sina anställda. Projekt måste avbrytas plötsligt och redan utfört arbete hotar att gå om intet. Frivilligorganisationerna besitter expertis i fråga om målländernas kultur och förhållanden. Det bistånd de lämnar riktas bland annat via utbildningsinsatser och hälso- och sjukvård direkt till de allra fattigaste i målländerna så att de kan komma ur fattigdomen. Samtidigt utför de ett viktigt arbete i hemlandet när de upplyser finländarna om globala kriser och deras följder. Organisationerna bedriver sitt utvecklingssamarbete effektivt och utan tung administration. Därför bör de anslagna medlen styras om till deras projekt.

Genom utvecklingssamarbetet kan också hoten mot våra egna medborgare minskas. Det gäller såväl terrorism, drog- och människohandel som pandemier och stora flyktingströmmar. De föreslagna nedskärningarna skrotar alla försök att hjälpa de asylsökande i ursprungsländerna.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Regeringens strävan är att hålla polisens serviceförmåga och verksamhetens kvalitet på nuvarande nivå under ramperioden, men samtidigt görs anslagsnedskärningar på 1 miljon euro 2018 och 2 miljoner euro 2019. Här blundar planen för det ökande trycket på polisens arbete till följd av flyktingkrisen. Dessutom är också gränsbevakningsväsendets och migrationsförvaltningens resurser underdimensionerade i förhållande till de ökande utmaningarna. Inrikesministeriets hela förvaltningsområde har genomgått en strukturreform. Arbetet har effektiviserats och administrationen bantats ned. Därför är det osannolikt att verksamheten skulle kunna effektiviseras ytterligare på det sätt som ramarna förutsätter. Det krävs tillräckliga resurser för en långsiktig utveckling av verksamheten inom de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten.

Betänkande FiUB 6/2015 rd Reservation 5/kd

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Vi tog oss ur den förra stora recessionen med hjälp av satsningar på forskning, utveckling och innovationer. Samma metoder borde tillämpas denna gång, men i stället föreslår regeringen orimligt drastiska nedskärningar i utbildningen och forskningen. Det eftersträvade produktivitetssprånget kräver nya innovationer och ny kompetens, och det är inget som föds utan resurser för vetenskap och utbildning. Tilläggsatsningarna på regeringens spetsprojekt kommer inte att kunna kompensera bortfallet i basfinansieringen. Många högskolor samarbetsförhandlar och säger upp personal. Vi kristdemokrater anser att regeringen planerar alltför kraftiga nedskärningar i universitetens basfinansiering. Vi föreslår att nedskärningarna halveras i syfte att trygga forskningen och utbildningen.

Regeringen skär i kommunernas statsandelar för förskoleverksamhet. Nedskärningen baseras på att gruppstorlekarna ökar från 21 till 24 barn i heldagsvård. Det är fortsatt tre vuxna som ska ansvara för en sådan grupp. Ändringen innebär att det går att öka gruppstorleken ytterligare med barn i deltidsvård. Det kommer att finnas fler sådana barn i och med att rätten till förskoleverksamhet inskränks. Alltför stora barngrupper försämrar möjligheterna att bemöta och beakta barnet individuellt och att stödja barnets utveckling och inläring. Detta får effekter långt senare i barnets liv och kan exempelvis försämma skolframgången. Vi kristdemokrater föreslår att regeringen inte ökar gruppstorlekarna inom förskoleverksamheten.

Grundskolorna har sedan 2010 fått särskilt understöd från staten för att kunna ha mindre undervisningsgrupper, men regeringen vill slopa dessa medel nästa år. Med färre elever i gruppen har läraren bättre möjligheter att bemöta varje elev individuellt och att stödja elevernas utveckling och lärande. Vi föreslår att understödet för mindre grupper inom den grundläggande utbildningen ska kvarstå.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Regeringens satsningar på bastrafikledshållningen behövs och är välkomna. Men de är alltför små. Det eftersatta underhållet av vägnätet uppskattas till cirka 2 miljarder euro. De tilläggsatsningar som regeringen presenterat för ramperioden räcker inte till för att rädda vägnätet och spårvägarna. Det krävs större satsningar och en fullgod prioriteringsplanering.

Regeringen överför medel från utvecklingsprojekt till bastrafikledshållning. Nivån på anslagen för investeringar i transportnätet under ramperioden är därför alarmerande låg. Exempelvis har inga anslag reserverats för nya projekt nästa år, och anslagen för de kommande åren är alltför små. Det är viktigt att hålla vägnätet i skick, men vill man skapa betingelser för ekonomisk tillväxt behövs det också effektiva investeringar som näringslivet och alla vägtrafikanter har nytta av.

Regeringen tänker köpa mindre kollektivtrafiktjänster, vilket är en nedskärning som försämrar levnadsförhållandena för dem som inte har råd eller möjlighet att ha egen bil. Ett gallrat servicenät, såsom skolnätet och hvc-nätet, ökar avstånden till serviceställena. Kollektivtrafikens betydelse ökar när bostadspriserna stiger på de stora tillväxtorterna, och tätorter uppförs längs järnvägen i enlighet med planerna. Nedskärningarna i stödet till fjärrtågstrafiken är ogynnsamma för

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 5/kd

denna utveckling och ökar dessutom personbilstrafiken. Kollektivtrafiken är nödvändig både socialt och ekologiskt.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Regeringen har beslutat skära i anslagen för sysselsättnings- och företagspolitiken trots att arbetslöshetsläget förvärras och långtidsarbetslösheten ökar. Det räcker inte med små satsningar på mer privat arbetsförmedling för att fylla tomrummet när den offentliga arbetskrafts- och företagsserVICEN får allt mindre resurser. I stället för att ha utdragen arbetslöshet, måste vi stödja aktiva åtgärder som förbättrar möjligheterna till egenanställning genom företagande, eller ge människor tillfälle att komma ut i arbetslivet med hjälp av lönesubvention eller återgå i arbete efter långvarig arbetslöshet eller någon annan frånvaroorsak. Lönesubvention är en åtgärd som följer efter arbetsprövning, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, sysselsättningspolitisk utbildning och läroavtalsutbildning. Vi kristdemokrater vill se tilläggsanslag för startpengar och lönesubventioner.

Regeringen har beslutat att förkorta arbetslöshetsunderstödet med etthundra dagar, dvs. från 500 till 400 dagar, från ingången av 2017. Om tiden i förvärvslivet understiger tre år kommer den inkomstrelaterade ersättningen att förkortas från 400 till 300 dagar. Det förekommer stora regionala variationer i möjligheterna att få jobb. Förkortade perioder med inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning kommer inte att kunna fungera som sysselsättningsincitament i regioner med svår arbetslöshet. Däremot skulle en möjlighet att använda den inkomstrelaterade ersättningen under de 100 sista dagarna av perioden som en lönesubvention skulle göra det lättare för en arbetslös att få arbete när den perioden tar slut. Detta skulle också minska på de böter som kommunerna blir tvungna att betala om de inte lyckas sysselsätta eller anvisa studie- eller praktikplats till en långtidsarbetslös person.

Regeringen vill avveckla kompetensprogrammet för unga vuxna som ingått i ungdomsgarantin. Samtidigt får unga vuxna sämre möjligheter att komma in på läroavtalsutbildning. Vi kristdemokrater föreslår att ungdomsgarantin och de anknyttande satsningarna på läroavtalsutbildning ges en fortsättning genom ett tillskott på 20 miljoner euro. Likaså vill vi återta regeringens nedskärningar i fråga om ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete. Ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete är den typen av förebyggande insatser där anslagen betalar sig mångfalt.

Vi efterlyser omedelbara åtgärder för att förbättra småföretagens villkor och uppmuntra till företagsamhet. Regeringsprogrammet nämner ett företagaravdrag på 5 procent, men det ingår inte i regeringens budgetproposition för nästa år. Det är småföretagen som kan skapa de jobb som behövs i de lägen där den offentliga sektorn och storföretagen gör personalnedskärningar. Det krävs skattelättnader för småföretagarna för att de privata investeringarna ska öka. Ett företagaravdrag på 5 procent beräknas kosta 131 miljoner euro. På längre sikt kommer samhället att få igen sina satsningar på företagsverksamhet genom ökande skatteinkomster och mindre arbetslöshetskostnader.

Betänkande FiUB 6/2015 rd Reservation 5/kd

Energipolitiken

Det krävs nya modiga utspel i fråga om förnybar energi för att få fart på den ekonomiska tillväxten och förbättra förutsättningarna för en hållbar utveckling. Men regeringen tänker i stället sänka anslaget för energipolitik från 387 till 367 miljoner euro under ramperioden. Stora framsteg har gjorts de senaste åren när det gäller att ta fram anordningar som utnyttjar förnybar energi allt bättre. Nya förbättringar håller på att göras tack vare forskning, utveckling och innovationer inom branschen. De lämpar sig också allt bättre för produktion av elenergi och kraftvärmeproduktion. Vårt samhälle kommer att ha betydande nytta av ökad användning av förnybar energi: behovet av importerad energi minskar, dvs. självförsörjningsgraden ökar, samtidigt som vi främjar kretsloppsekonomin, bekämpar klimatförändringen och utvecklar nya exportprodukter.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Vi kristdemokrater anser att det är fel att låta de allra fattigaste stå för kostnaderna för recessionen. Dessutom är det svårt att motivera ett sådant tillvägagångssätt, eftersom nedskärningarna mycket sannolikt leder till merkostnader på både kort och lång sikt. Att slopa bostadsbidraget för pensionärer, skära i läkemedelsersättningarna, halvera FPA-ersättningen för privata hälsovårdstjänster och göra andra nedskärningar som berör den åldrande befolkningen kan få samlade effekter som leder till stora problem. Allt fler tvingas söka utkomststöd.

Regeringen vill att pensionärerna ska omfattas av det allmänna bostadsbidraget, vilket gör att de får sämre rätt till bostadsbidrag. Ändringen kommer att drabba ensamboende äldre i synnerhet. Följden blir att många tvingas söka utkomststöd. Regeringens förslag att höja garantipensionen är ett steg i rätt riktning men det är inte tillräckligt. Vi föreslår att bostadsbidraget för pensionärer ska finnas kvar och att garantipensionen ska höjas mer.

Vi ställer oss inte bakom regeringens planer på att skära ner utgifterna för läkemedelsersättningar. I stället föreslår vi att de anslag som frigörs när initialsjälvriskens höjs ska användas för att sänka det årliga avgiftstaket för läkemedelsersättningar. Då dirigeras samhällets stöd bättre till dem som behöver regelbunden och långvarig läkemedelsbehandling. Samtidigt underlättas den ekonomiska situationen för många äldre.

Regeringen tänker sänka ersättningarna för läkar- och tandläkararvoden enligt sjukförsäkringslagen. Detta bottenar i tidigare minskningar i ramarna. En så här stor nedskärning i ersättningarna för privata läkartjänster kan leda till att människorna allt mer söker sig till den offentliga hälso- och sjukvården. Då blir köerna längre framför allt till den offentliga tandvården men också till primärvården. Slutligen blir kostnaderna större än inbesparingarna.

Personer med celiaki har kunnat få kotersättning för merkostnaderna vid glutenfri kost. Regeringen föreslår att ersättningen slopas. Celiaki är en allvarlig ärftlig sjukdom och den enda behandlingen är livslång glutenfri eller naturligt glutenfri diet. Kosten är alltså medicin för människor med celiaki. Det är samhällets uppgift att se till att de som lider av sjukdom har rätt att få mat på jämlika villkor och till skäligt pris.

Betänkande FiUB 6/2015 rd Reservation 5/kd

Statens gemensamma datasystemprojekt

Offentliga aktörer måste allt mer upphandla datasystem gemensamt. Det kräver bättre ledarskap. Ett av de största problemen med dagens praxis är att man tekniskt binder upp sig till en enda leverantör och till stora kostnader för förvärv, drift och uppdatering. Upphandlingen måste i fortsättningen genomföras på så sätt att många inhemska aktörer kan bygga och komplettera ett öppet system. Det krävs mer satsningar på kompatibilitet och öppna gränssnitt, framför allt på utveckling utifrån öppen källkod.

Inom vårdreformen måste man särskilt fästa uppmärksamhet vid att datasystemen ska fungera. De olika aktörernas programvara bör fungera tillsammans, utan problem förstå varandra och spara data enligt öppna standarder. Då blir det lättare att överföra data och ingen enskild leverantör kan ta struvt på den offentliga instans som beställt programvaran.

Det går att spara mycket redan genom att gemensamt upphandla programvara. Ministeriernas, kommunernas och sjukvårdsdistriktens utgifter för informations- och kommunikationsteknik bör minskas genom centraliserad styrning. Alla offentliga projekt för informations- och kommunikationsteknik måste få en samlad förvaltning där de anställda har spetskompetens på området.

Inkomster och beskattning i statsbudgeten

I den kristdemokratiska skattepolitiken ligger tyngdpunkten inom beskattningen på sådant som är skadligt för människorna och samhällsekonomin. Samtidigt lindras skatterna på arbete och företagsamhet genom riktade åtgärder, till exempel ett företagaravdrag på 5 procent.

Regeringen planerar extra intäkter på 270 miljoner euro från skatten på tobak 2019. Skattehöjningarna ska genomföras stegvis under ramperioden. Med tanke på folkhälsan finns det skäl att skärpa alkohol- och tobaksbeskattningen enligt en snabbare tidsplan. Ett högre pris leder till att samhällets kostnader orsakade av tobak och alkohol minskar. Resandeförseln kan dämpas genom att tullbevakningen utökas.

När beslutet om utsläppshandel fattades 2004 uppstod det en situation där priset på elenergi steg och vattenkraftverken och kärnkraftverken fick oförtjänt nytta eftersom de inte omfattades av utsläppshandeln men fick högre pris för sin el på grund av prissystemet. Regeringen Katainen lade fram ett förslag om en så kallad windfallskatt som skulle ge staten en del av värdestegringen. Men förslaget föll på att kommissionen inte blev klar med sin bedömning av om det stred mot stödreglerna. Om kommissionen kommer med en positiv bedömning finns det skäl att genomföra windfallskatten. Finland bör aktivt driva på frågan i kommissionen.

Svart ekonomi

Enligt ett mål som finns inskrivet i regeringsprogrammet ska regeringen under ramperioden försöka få 150 miljoner euro i extra inkomster genom att koncentrera företagsskattebasen och bekämpa svart ekonomi. För att målet ska nås bör mer resurser sättas in på att motverka svart ekonomi. I stället för att satsa valde regeringen att skära ner anslagen för bekämpning av svart ekonomi och att lägga ner programmet för att bekämpa svart ekonomi. Vi kristdemokrater välkom-

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 5/kd

nar regeringens val att återta de här besluten, men väntar oss alltjämt konkreta förslag om bekämpningen av svart ekonomi. I vårt eget alternativ föreslår vi ett tillskott på 20 miljoner euro för att anställa mer personal inom skatteförvaltningen, tullen och polisen för att bekämpa svart ekonomi. Tillskotten möjliggör redan 2016 de extra inkomster som regeringen vill ha. Utöver engångsböter och straffskatter ökas den avskräckande effekten och det bidrar också till fri och hederlig konkurrens.

Förslag

Jag föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande:

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen på nytt utvärderar effekterna av sin finanspolitik på den ekonomiska tillväxten, människornas köpkraft och den sociala rättvisan.*
- 2. Riksdagen förutsätter att statsministern bjuder in riksdagspartiernas ordförande, de centrala arbetsmarknadsparterna och företagarnas och de arbetslösas företrädare till gemensamma förhandlingar för att skapa en grund för ett verkligt och effektivt samhällsfrådrag.*
- 3. Riksdagen förutsätter att regeringen genast vidtar effektiva åtgärder mot arbetslösheten, framför allt för att stoppa ökningen av långtidsarbetslösheten.*
- 4. Riksdagen förutsätter att ändringarna i finansieringen och raminklusionen i fråga om Rundradion avgörs parlamentariskt.*
- 5. Riksdagen förutsätter att finansieringen av frivilligorganisationer för utvecklingssamarbete säkras och att betydelsen av det arbete som organisationerna utför för att hjälpa de mest utsatta medmänniskorna uppmärksammas. För att dämpa flyktingströmmen behövs det allt mer satsningar på att hjälpa människorna i krisområdena och i de närliggande länderna.*
- 6. Riksdagen förutsätter att verksamheten inom de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten utvecklas långsiktigt och tillförsäkras tillräckliga anslag.*
- 7. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de överdimensionerade besparingarna inom utbildning och forskning. Anslagen till universitet och högskolor bör ligga på en nivå som inte riskerar kvaliteten på utbildningen. Finland tar sig upp ur recessionen bara genom att satsa tillräckligt på utbildning och forskning av hög kvalitet.*
- 8. Riksdagen förutsätter att gruppstorlekarna inom dagvård och grundläggande utbildning inte ökas genom kortsiktiga sparåtgärder. Bidragen för att minska gruppstorlekarna bör finnas kvar.*

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 5/kd

9. Riksdagen förutsätter att tilläggsanslag allokeras för bastrafikledshållning och insatser för att åtgärda det eftersatta underhållet av väg- och bannätet. Likaså bör tillräckliga anslag reserveras för nya investeringar till stöd för näringsliv och ekonomisk tillväxt.

10. Riksdagen förutsätter att staten fortsatt ser till att kollektivtrafikförbindelserna finns kvar utanför Trängselfinland med hjälp av avtal om köp av kollektivtrafiktjänster. Ordentliga kommunikationer är livsviktiga för små orter. Genom att gallra i trafikförbindelser och minska tvärgående trafik gör regeringen det svårt för människorna att ta sig dit de ska och för företagen att fungera.

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de offentliga arbetskrafts- och företags-tjänsterna har möjlighet att erbjuda arbetslösa arbetsökande lönesubvention för att underlätta för dem att hitta jobb och startpeng för att starta egen företagsverksamhet. Det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa bör ses över på så sätt att de 100 sista dagarna kan användas för lönesubvention.

12. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter genomföra ungdomsgarantin. Nedskärningarna i läroavtalsutbildning, ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete bör återtas och sysselsättningsfrämjande insatser för unga uppmärksammas mer.

13. Riksdagen förutsätter att regeringen genast vidtar åtgärder för att genomföra det företagavdrag på 5 procent som nämns i regeringsprogrammet. Små företag är nyckeln till ekonomisk tillväxt och ett bättre sysselsättningsläge. Åtgärder för att sporra till företagssamhet är ytterst viktiga i det här ekonomiska läget.

14. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att öka användningen av inhemsk förnybar energi och satsar på forskning, utveckling och innovationer på området. Hushållen bör få bättre möjligheter till energirenoveringar med hjälp av riktat stöd.

15. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sloandet av bostadsbidraget för pensionstagare och överflyttningen till systemet med allmänt bostadsbidrag.

16. Riksdagen förutsätter att garantipensionen höjs betydligt så att de pensionärer som har de lägsta inkomsterna garanteras försörjning.

17. Riksdagen förutsätter att systemet med läkemedelsersättningar ändras på så sätt att de anslag som frigörs när initialsjälvrisken höjs används för att sänka det årliga avgiftstaket för läkemedelsersättningar. Då dirigeras samhällets stöd bättre till dem som behöver regelbunden och långvarig läkemedelsbehandling.

18. Riksdagen förutsätter att ersättningarna för läkar- och tandläkararvoden enligt sjukförsäkringslagen ligger kvar på nuvarande nivå.

19. Riksdagen förutsätter att kostersättningen finns kvar. Samtidigt noterar riksdagen att det är samhällets uppgift att se till att de som lider av sjukdom har rätt att få mat på jämlika villkor och till skäligt pris.

Betänkande FiUB 6/2015 rd
Reservation 5 /kd

20. Riksdagen förutsätter att upphandlingen av offentliga datasystem centraliseras och genomförs på så sätt att många inhemska aktörer kan bygga och komplettera ett öppet system i stället för att enstaka stora leverantörer anlitas.

21. Riksdagen förutsätter att den totala skattekvoten inte stiger. Samtidigt bör tyngdpunkten inom beskattningen läggas på produkter som är skadliga för människorna och samhällsekonomin, medan skatterna på arbete och företagsamhet lindras.

22. Riksdagen förutsätter att det avsätts tillräckligt stora resurser för kampen mot svart ekonomi och att programmet för bekämpande av svart ekonomi fortsätter.

Helsingfors 13.11.2015

Peter Östman /kd